

Mare

'Het wordt een nacht om nooit te vergeten'

Pagina 11

'Onterecht beschuldigen in #MeToo-discussie zijn collateral damage'

Pagina 3

Op campagne met Jonge Socialisten: 'Meestal delen we condoms uit'

Pagina 8

Hermans-biograaf schreef zelf roman: 'Ik concurrer nu met hem'

Pagina 9

Zo loop je een marathon

Hoe big data hardlopers aan de beste eindtijd kunnen helpen

Hoe deel je het beste een hardloopwedstrijd in? Leidse informatici beantwoorden die vraag door algoritmes los te laten op gegevens van de Boston Marathon.

DOOR BART BRAUN Arie-Willem de Leeuw van het Leidse informatica-instituut LIACS loopt hard: halve marathons. 'Ik merkte zelf al snel dat je wilt voorkomen dat je te snel van start gaat. Wat bij mij het beste past is inhouden in het begin, hoe moeilijk dat ook is, zodat je later jezelf niet te hard tegenkomt.'

Het is een vraag die iedere hardloper zal herkennen: hoe kan je je race het

beste indelen? Langzaam beginnen en dan steeds sneller? Snel beginnen en daarna zo lomp mogelijk doorbikkelen als de verzuring toeslaat? Of juist zoveel mogelijk in hetzelfde tempo proberen te rennen?

Wie een beetje rondklikt op verschillende hardloopsites, ziet dat elke theorie zijn eigen aanhangers heeft. De Leeuw heeft een aanzetje voor een antwoord. Hij is namelijk niet alleen geïnteresseerd in hardlopen als hobby, hij is ook gespecialiseerd in het gebruik van big data voor sportvragen.

'Dat is een grote hoeveelheid gegevens die in korte tijd is verzameld, en die rijk is. Daarmee bedoel ik dat de data een hoop features - eigenschappen - heeft, zo

legt hij zelf die term uit. De Boston Athletic Association, organisator van de beroemde Boston Marathon en de kortere afstanden die erbij horen, had zulke hardloopegegevens.

De Leeuw: 'We hadden al eerder contact met de Leiden Marathon, maar dat is een vrij klein evenement.'

Deelnemers aan de Bostonse hardloopwedstrijden krijgen een startnummer met een chip erin. Op het parcours liggen matten die daarmee samenwerken: als de renner over de mat loopt, geeft de chip een signaalje af. Dat levert voor elke hardloper een set gegevens op: zoveel minuten over de eerste vijf kilometer, zoveel over de eerste tien, zoveel over de hele race, enzovoort.

Al die datapunten maal de 120.472 mensen die in 2015, 2016 of 2017 de tien kilometer, de halve of de hele marathon liepen, en waar je ook het geslacht en de leeftijd van weet: big data.

De Leeuw: 'Nadat we de data hadden verzameld, moest die nog opgeschoond.'

Je weet als mens dat de hoeveelheid tijd die een hardloper over een afstand doet niet negatief kan zijn, maar een computer moet je dat uitleggen. Ook gevallen waarin iemand volgens de gegevens ruim sneller had gelopen dan de gemiddelde snelheid tijdens het wereldrecord werden uit de dataset gehaald: samen iets meer dan één procent van alle gevallen.

'Het kan een fout zijn in de elektronica, of een foutje bij het invoeren', legt De Leeuw uit. 'Dat soort uitval heb je altijd met zulke grote datasets.'

'We hebben er ook voor gekozen om alleen de eerste keer dat iemand meedeed te gebruiken voor ons onderzoek, om het zuiverder te houden. De ervaring bij eerdere keren beïnvloedt je prestatie de volgende keren. Als je de eerste keer kapot ging, doe je het daarna wel anders. We wilden ook voorkomen dat analyses zich te veel op dezelfde personen gingen richten. Overigens doen verreweg de meeste mensen maar één keer mee, zagen we.'

> Lees verder op pagina 6

Doutzen Kroes is tegen Leidse wegwerpbekers

Na Leidens Ontzet viste biologiestudent Auke-Florian Hiemstra samen met medestudenten duizenden bekertjes uit de gracht. 'Waar blijven die eco-bekers?', vroeg hij zich samen met Lise-lotte Rambonnet af, in een opiniestuk in *Mare* (18 oktober). Dat idee lijkt aan te slaan, bij de gemeente én daarbuiten.

Wat is er sindsdien allemaal gebeurd?

'We zijn blijven kanoën, en hebben uit een stuk gracht van 800 meter nog eens duizend bekertjes opgevist. Die hebben we niet weggegooid: dan zou de gemeente van het probleem af zijn. We willen ze juist vastleggen, en elke dag zo'n beker onder de neus van de wethouder duwen. Zo van: "Kijk eens! Het probleem is er nog, en de volgende 3 oktober komt er alweer aan!" Nu liggen er dus duizend bekertjes in mijn badkamer.'

Hoe ruikt dat?

'Een beetje vissig, alsof er iets dood ligt te gaan. Voor mij nog meer motivatie om te zorgen dat er iets gebeurt: dan kan ik eindelijk weer normaal douchen.'

Waarom bewaar je ze dan?

'In januari exposeren we de foto's van de bekertjes - die we nu al laten zien op Instagram - samen met de bekertjes zelf, in de Old School aan het Pieterskerkhof. Daar zullen we ook de Leidse politiek uitnodigen voor een borrel. Met drank uit ecoglasen, uiteraard.'

En ga je dan ook in overleg met de gemeente?

'Zijn we al! We zijn samen met Leidenaar Merijn Tinga - de Plastic Soup Surfer - naar het gemeentehuis getrokken. Toen had ik ook een zak met 500 grachtenbekers mee: "Kijk, hier hebben we het over." Daar waren ze wel even stil van.' BB

> Verder lezen op pagina 5

LITERAIR TALENT OPGELET!

Win € 250 met de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd

Ook dit jaar weer: de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd! Win €250, €75 of €50 aan boekenbonnen. Oproep van auteurs en juryleden Christiaan Weijts en Arjen van Veelen: schrijf gewoon een goed verhaal, met kop en staart, over een strevend personage dat een omslag doormaakt. Mail (max. 1500 wrd) voor 7 december naar: redactie@mare.leidenuniv.nl Deelname alleen voor Leidse studenten.

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD

Mare

Boekhandel
Kooyker

Bandirah Pagina12

Wanneer wél?

DOOR BART BRAUN Het wordt zo te zien echt klotweer tijdens die demonstratie van komende zaterdag. Koud, regen, vroeg donker. Gelukkig gingen jullie toch al niet.

Jullie gaan namelijk nooit. Als er al eens een studentenprotestje is, dan zijn de Leidse *gang colours*, de dispuutsbroeken en jaarclubjasjes, er niet. Alleen door stelselmatig alle aanwezigen aan te spreken kan je de enkele Leidse student vinden. Hij moest mee van z'n vriendin. Wat er wel komt is een piepkleine subsectie van het Nederlandse studentenleven. Een linkse *Muppet Show*: elke keer precies dezelfde koppen.

Hetzelfde geldt voor de organisatie: Het Landelijke Aktie (sic) Komitee (sic) Scholieren, de Landelijke Studentenvakbond, de jeugdafdelingen van linkse partijen, de vakbonden. Die clubjes zijn ook nog eens zwaar met elkaar ingeteeld, zodat je nu oud-LSV'ers in de Tweede Kamer ziet zitten voor SP en Groen-Links. Maar we dwalen af, want jullie kennen die clubs niet eens.

De directe aanleiding voor de demonstratie is zelfs voor zulke beroepsbozen moeilijk te verkopen. Het ministerie van Onderwijs heeft besloten de kortlopende rente op de studieschuld te vervangen door de tienjaarsrente. Die is ietsje hoger. Superingewikkeld en abstract, natuurlijk.

Afhankelijk van hoeveel studieschuld je precies

opbouwt en wat de rentestand precies doet, kost dat studenten straks een paar duizend euro per persoon. Als de babyboomers zoiets zou worden aangedaan, hadden we inmiddels Henk Krol als premier. Jullie hebben het waarschijnlijk niet eens meegekregen.

Dat hele afschaffen van de basisbeurs werd inder tijd de werkelijkheid ingerommeld onder de naam 'sociaal leenstelsel'. Van de toch al niet zo overweldigende sociale aspecten is nu al een hoop afgeschaafd. Interesseert jullie klaarblijkelijk geen reet.

Dat is allemaal mooi voor ons, de ouwe lullen. Wij zijn al afgestudeerd, en als jullie meer betalen, hoeven wij dat niet te doen. Ook mooi: die studieschuld telt ondanks eerdere beloften toch keihard mee bij de berekening van jullie potentiële hypotheek. Hoeven we straks niet met jullie te concurreren voor dezelfde schaarse huizen op de woningmarkt, waarvoor dank. In ruil daarvoor zullen we af en toe wat pesterigs roepen over dat jullie millennials maar niet zoveel geld moeten uitgeven aan avocado's en latte macchiato's, want we zien jullie graag huilen.

Maar, gewoon even uit belangstelling, hè? Het is niet zo dat alleen de hardcore überlinkse studenten hier genaaid worden, toch? Jullie hele generatie is de sjaak – dit ging alleen nog maar over wijlen de stufi. Wat moet er nou precies gebeuren voordat jullie wél in actie komen?

Column

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15.000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Holger Gzella · Tim Hoffman · Marit de Roij · Benjamin Sprecher · Daniëlle Tuk
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Maarten Jesse Pot
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Ondernemerschap

Er wordt weleens gesteld dat deze tijd zich kenmerkt door een toenemend verlies van het vermogen om tegenstrijdigheden vol te houden. Dat kan men oefenen door over de hedendaagse universaliteit te mijmeren, al is deze flirt met de waanzin niet zonder perikels (net als een borderlinereactie, die ook ongekend mooie momenten kan bevatten). Tot de meest paradoxale aspecten ervan behoort de spanning tussen de ideologie van het vrije ondernemerschap en de planeconomische praktijk.

Wat ondernemingszin betekent, hoeft mij niemand uit te leggen die zijn hele leven polderend bij overheidsinstellingen heeft doorgebracht. Mijn vader was eigenaar-directeur van een sanitairgroothandel (die hij als *homo novus* uit een arbeidersgezin uit het niets had opgebouwd), ik verhoogde als puber mijn zakgeld aanzienlijk door iets met computers te doen (want zelf dingen tot stand brengen is altijd ook mijn ambitie geweest) en mijn Leidsblauwe sportcabriolet is grotendeels gefinancierd uit de inkomsten van een wetenschappelijk Aramees woordenboek (de autodealer begreep het meteen, terwijl de dossieropbouw-huurling van P&O in mijn functioneringsgesprek opperde dat het boek 'niet meetelt voor de beoordeling' en steevast weigerde om deze bezopen uitspraak toe te lichten).

Opgegroeid te zijn onder loodgieters, aannemers en vrachtwagenchauffeurs – onder wie een Duits-Balt die aardig Latijn en Grieks kende en perfect Italiaans sprak, omdat hij enkele jaren op een klassiek gymnasium in Rome zat – deed me geen kwaad; ik zie dat de medewerkers van vastgoed en faciliteiten dikwijls beter beseffen waarover het hier gaat dan menige middelmanager.

Een universiteit moet echter helemaal niet gebaseerd zijn op commerciële modellen, maar op rechtsstatelijke procedures, rationele organisatieonderdelen en ontzag voor intellectuele tradities. Het ideaal van ondernemerschap is binnen deze kaders niet doorvoerbaar, omdat die botsen met de autonomie die entrepreneurs – meestal geen gemakkelijke personen – nodig hebben om succes te boeken en daarmee ook de maatschappij wat terug te geven. Maar juist de transparant gelegitimeerde, helder afgebakende en inhoudelijk gemotiveerde verdeling van verantwoordelijkheden met de bijbehorende speelruimte schiet regelmatig te kort.

Sterke leiders hebben immers tot gevolg dat cruciale vraagstukken zoals benoemingen en curricula niet meer terechtkomen bij degenen die verstand van zaken heb-

ben. Figuren die rondspoken in antichambres krijgen in het moeras van onduidelijke bevoegdheden tussen faculteiten, instituten en onderwijsprogramma's *carte blanche*. Er vallen hyperactieve mafklappers omhoog die voortdurend rotklussen opknappen voor hun meerdere, hopen ooit diens positie in te nemen, 24/7 achter het scherm zitten (mogen ze crystal meth eigenlijk als onkosten declareren?) en al om 5:16 uur 's ochtends dienstmails versturen. Door egomanie, onnoztheid of slaapachterstand maken ze de ene fout na de andere en flippen bij elk vleugje kritiek; toch worden ze als uitgeknepen theezakjes steeds weer gerecycled in het bestuurlijk circuit.

In plaats van unieke krachten maximaal te benutten wordt de onvervangbare kennis van mensen, die door jarenlange ervaring een vak beheersen maar toevallig niet over toegang tot de kanaal naar het oor van de machthebber beschikken, geneutraliseerd door 'professionele', uitwisselbare beleidsmakers die opleidingen moeten 'aansturen' waarvan ze niets weten.

Een poosje geleden werd bijvoorbeeld een omslachtige, volstrekt onzinnige fusie van de studie Hebreeuws-Aramees met de destijds nog bestaande bijbelexegetische trajecten beoogd. Na veel gedoe ging deze operatie alleen vanwege *incompatibilité d'humeur* niet door; het plan werd door het faculteitsbestuur hoofdzakelijk bepleit met het argument: 'Oude Testament, Nieuwe Testament, maakt niet uit, allemaal in het Hebreeuws geschreven' (dat doelde niet op Franz Delitzsch's befaamde Oudhebrueuwse vertaling van het Nieuwe Testament).

Zo'n rompslomp hoeft niet. Toen de faculteit in 2009 de deadline voor een vernieuwde onderzoeksmaster over het hoofd had gezien, moest het accreditatiedossier binnen een kleine week geschreven worden. Twee ter zake deskundige en doortastende hoogleraren hebben dat op zich genomen, hielden vanwege de krappe tijd de administratieve bezigheidstherapeuten geheel buiten de boot en waren daarom na twee dagen klaar. Er kwam een behoorlijk succesvolle opleiding uit. De oplossing is dus simpel: werkdruk bestrijdt men niet met leefstijlworkshops, maar met actieradius. Niet buitensporige controle geeft de omgang met de vrijheid vorm en structuur, maar een geschoold geweten. Net als bij gezonde bedrijven.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Het is niet jouw schuld

Cleveringa-hoogleraar over het belang van #MeToo en seksuele educatie

Corinne Dettmeijer (1949) was kinderrechtster en Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. Maandag geeft ze haar oratie als Cleveringa-hoogleraar.

U ging in 1967 rechten studeren in Leiden. Waarom?

'Het plan was om klassieke talen te gaan doen. Mijn vader zei dat er met die studie geen brood op de plank kwam. Dan maar geschiedenis, dacht ik, maar dat vond hij ook geen goede keuze. In die tijd was het advies van je vader nog belangrijk. Ik heb dat opgevolgd, en ben rechten gaan studeren. Daar heb ik geen spijt van gehad.

'De studie was niet erg uitputtend. Ik kwam van het gymnasium Haganum in Den Haag, daar lag de lat heel hoog. Dus dat was wel even een overgang. Het werd pas echt interessant in het laatste jaar. Ik werd lid van de Vereniging voor Vrouwelijke Studenten te Leiden (die in 1973 fuseerde met het Leidsche Studenten Corps tot Minerva, red.). In mijn jaarclub Gamine 67 zaten best veel rechtenstudenten, die hadden heel veel tijd om leuke dingen te doen.'

Bij Minerva heerst een 'verstikkende verenigingscultuur', met bilnaadadjes, verplicht naaktlopen en corrigerende tikken, zo bleek onlangs uit een onderzoek. Hoe ging het er destijds aan toe? Ik heb Minerva nauwelijks meegemaakt, want ik studeerde in 1973 af. Ik kan me dat soort nare zaken echt niet herinneren van de VVSL. We waren keurig

meiden die thee dronken aan het Rapenburg. Natuurlijk was daar de groentijd ook niet alleen maar vriendelijk, zeker niet. En als ik nu terugdenk aan de driehonderd meisjes die gehurkt zaten op de zolder van de sociëteit, dan vraag ik me af of dat wel brandveilig was.'

Hoe werd er begin jaren zeventig tegen carrière-makende vrouwen aangekeken?

'Toen ik solliciteerde voor de opleiding tot rechter kreeg ik de vraag: "Mag dat wel van uw man?" Bizar, natuurlijk. Ik antwoordde heel pinnig: "Dat kan me niet schelen", en voegde daaraan toe dat ik het niet nodig vond om de hele dag te stofzuigen, en dat ook zeker niet van plan was. Er is sindsdien gelukkig een hoop veranderd.'

Nu worden vooral veel vrouwen rechter.

'Dat vind ik een beetje problematisch. Het vak trekt tot mijn verdriet steeds minder mannen aan. De rechterlijke macht zou gelijk verdeeld moeten zijn. Mannen en vrouwen denken toch verschillend over zaken. Die mix heb je nodig.'

U werd kinderrechtster in de jaren '80. Was dat anders dan nu?

'Ik was veel meer betrokken bij de kinderen. Ik heb als rechter soep zitten eten met een jongen die in de zwaarste jeugdinstelling van het land zat. Zijn gezinsvoogd had gezegd dat het niet zo goed met hem ging. Dan ging je gewoon langs. Dat is nu ondenkbaar.

'Ik herinner mij nog een jongen van zeventien die niets meer met zijn moeder te maken wilde heb-

ben. In die tijd overlegde je gewoon met de gezinsvoogd: wat kunnen we hieraan doen? De vader van de jongen woonde in Portugal. We regelden dat hij daarheen kon. Een week voordat het zover was, pleegde de jongen zo'n twintig inbraken. Wij zagen die acties als uiting van angst voor de toekomst bij zijn vader. Als hij naar een jeugdgevangenis moest, was de weg naar Portugal afgesloten. In overleg met het Openbaar Ministerie hebben we hem toen toch naar de vader laten gaan. Die invloed heb je nu niet meer als rechter.'

U werd in 2006 Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. Was dat de eerste keer dat mensenhandel in uw vizier kwam?

'Als rechter had ik al te maken met "loverboys". Ik vind dat een heel naar woord, want het zijn gewoon mensenhandelaren. Ik heb soms ook wel kinderen opgesloten om ze tegen zichzelf te beschermen. Als die meisjes worden ingepalmd, willen ze niet uit die situatie worden gehaald. Als je ze dan niet vastzet, gaan ze terug naar die mannen. Een heel nare maatregel, maar het is soms nodig.

'Je maakt je als rechter boos om individuele zaken. Maar om effectief te zijn voor een grotere groep, is een beetje afstand wel heel belangrijk. Dat kon als rapporteur. In mijn Cleveringa-rede zal ik het hebben over allerlei verschillende vormen van mensenhandel. Ik vertel bijvoorbeeld over kinderen die in huiselijke kring worden uitgebuit. Veel van die gevallen onttrekken zich vaak aan onze waarnemingen.

'Een zaak had bijvoorbeeld betrekking op een Marokkaans meis-

je van zes dat door haar oom mee naar Nederland was genomen om te zorgen voor zijn gehandicapte kind. Dat meisje heeft jarenlang als slaafje gewerkt. Ze ging niet naar school en kreeg geen medische zorg. Rond haar zeventiende is ze uiteindelijk zelf naar de politie gestapt. De huisarts, de thuiszorg, niemand die dacht: "Hé, wat doet dat meisje hier? Waarom gaat ze niet naar school?"

U stopte in 2017 als Nationaal Rapporteur met een krachtig statement: naar schatting worden ieder jaar 62.000 kinderen voor de eerste keer slachtoffer van seksueel geweld. Eén op de drie kinderen maakt ooit een vorm van strafbaar seksueel geweld mee. Dat zijn schrikbarende cijfers.

'Dat is inderdaad extreem hoog. Er kwam ook kritiek op: ik zou een wel heel brede definitie van seksueel geweld hebben gebruikt. Maar ik ging uit van alles wat volgens de wet strafbaar is. Het enige wat ik daarin niet heb meegenomen is schennis. In de volksmond is een schennispleger een potloodventer. Ook dat kan heel ingrijpend zijn. Ik heb het zelf ook meegemaakt. Ik zat in de eerste klas van het gymnasium en fietste altijd door een bos naar school. Een man op een brommer reed een tijdje achter mij aan. Dat was al een onplezierig gevoel. Aan het eind van het bos kwam ik hem weer tegen en was hij zozegd aan het potloodventen. Ik schrok me helemaal ongelukkig. Ik ben nooit meer door dat bos gefietst.

'Dit is een heel belangrijk besef. Vrouwen die 's avonds ergens heengaan, denken ze steeds aan allerlei zaken: sleutels in de hand, dan hoeft je niet al te lang bij de deur te staan, niet door donkere steegjes lopen. Het is echt een hele lijst: een beperking van hun vrijheid.

'Er is ook nog steeds een verschil in hoe vrouwen en mannen in de publieke opinie worden benaderd. Als een man dronken is en zijn portemonnee wordt gestolen dan is dat zielig. Als een vrouw te veel drinkt en wordt verkracht dan is het idee toch een beetje: "Eigen stomme schuld." Dat vind ik echt onbegrijpelijk.'

U bent enthousiast over #MeToo. 'Zeker. Zoveel vrouwen en meisjes hebben seksueel misbruik meegemaakt, maar durfden er niet over te spreken. #MeToo zorgt ervoor

dat je er wel over kunt praten. Het is niet jouw schuld, dat je iets heel naars is overkomen. Overigens kunnen natuurlijk mannen en jongens ook slachtoffer worden.'

Er is ook kritiek op. De kans bestaat dat onschuldige personen publiekelijk afgemaakt worden.

'Er zijn vast mannen die ten onrechte worden beschuldigd. Maar dat is toch een beetje *collateral damage*. Ik denk dat het in het niet valt bij al die vrouwen en kinderen die seksueel misbruikt zijn, maar nooit zijn opgemerkt – laat staan geloofd. Kijk bijvoorbeeld naar het misbruik in de katholieke kerk, of bij de jeugdhulp.'

Hoe kun je misbruik bestrijden?

'Goede seksuele educatie is heel erg belangrijk. Daarmee kun je niet vroeg genoeg beginnen. Bij vier jaar kun je al een speelse vorm van onderwijs aan meisjes en jongetjes geven. Het is heel belangrijk om je tot *alle* kinderen te richten, dus niet alleen "meisjes, let op, word geen slachtoffer" maar ook "jongens, let op, word geen dader."

'Bij slaan of verwaarlozing, grijpen instanties sneller in. Maar ze vinden het nog altijd moeilijk om signalen van seksueel geweld op te pikken en daarop te reageren. De drempel om ouders aan te spreken is hoger. Door betere scholing en training van hulpverleners en schoolpersoneel kan dat nog flink worden verbeterd.'

Onlangs publiceerde Mare een artikel over grensoverschrijdend seksueel gedrag op studentenverenigingen. Het blijkt best lastig te zijn voor jongens om die grens te bepalen.

'Daar speelt natuurlijk vaak drank mee. Er is ook wel een norm op verenigingen van: "Hier praten we niet over." Die norm mag wel aangepakt worden. Seksueel overschrijdend gedrag vind ik een beetje een eufemisme. Bij strafbaar gedrag ga je behoorlijk de grens over.

'Natuurlijk zijn er gradaties, dat is bij alle strafbare feiten zo. Sommige meiden duwen een jongen die haar borsten ongewenst aanraakt gewoon weg: "Sodemieter op!" Anderen hebben daar veel meer moeite mee. Het mag gewoon niet gebeuren. Wat geeft zo'n jongen het recht om zoiets te doen?'

DOOR VINCENT BONGERS

Foto Taco van der Eb

Wie was Cleveringa?

Professor Rudolph Pabus Cleveringa (1894-1980) verving als decaan van de rechtenfaculteit op 26 november 1940 zijn Joodse collega hoogleraar Eduard Meijers (1880-1954), die eigenlijk een college burgerlijk recht had moeten geven. De Duitse bezetter had echter alle Joodse medewerkers van de universiteit ontslagen.

Cleveringa gaf geen college maar hield een protestrede. De Sicherheitspolizei pakte hem een dag later op en sloot hem tot zomer 1941 op in de gevangenis van Scheveningen, het beruchte Oranjestad.

Hij overleefde net als Meijers de oorlog. In 1970 werd er ter ere van Cleveringa een leerstoel ingesteld. Elk jaar is er een nieuwe Cleveringa-hoogleraar, deze spreekt rond 26 november zijn rede uit. Over de hele wereld worden rond die datum ook lezingen gegeven door Leidse hoogleraren en (oud-)studenten.

Corinne Dettmeijer, *Mensenhandel in 2018: over recht, vrijheid en verantwoordelijkheid*. Cleveringa-oratie, maandag 26 november, Academiegebouw, Groot Auditorium, 16:00 u

Nieuws

Certificaat voor bestuursjaar

Studenten die een bestuursjaar hebben gedaan, kunnen daar nu van de Universiteit Leiden een getuigschrift voor krijgen. Geschiedenisstudent Jasper de Vries, die vorig jaar in het bestuur zat van de Plaatselijke Kamer van Verenigingen, heeft zich hard gemaakt voor zo'n getuigschrift. Het college van bestuur was nodig om het 'erkenningcertificaat' in te voeren. De universiteit vindt het belangrijk dat studenten ook actief zijn naast hun studie en een certificaat zou als blijk van waardering gelden. Ook is het voor werkgevers een bewijs dat de student daadwerkelijk een bestuursjaar heeft gedaan. De Vries mocht het eerste, door hem zelf bedachte certificaat in ontvangst nemen.

Korting gaat door

In de Eerste Kamer werd minister van Financiën Wopke Hoekstra dinsdag onder vuur genomen over de doelmatigheidskorting op onderwijs. Een deel van de partijen in de Kamer wil af van deze bezuiniging. Een deel van deze besparing moet worden opgehoest door het hoger onderwijs, namelijk 26 miljoen euro per jaar. Senator André Postema van de PvdA noemde de korting 'zo groot, zo ruim gesteld en zo visieloos dat dit als een brevet van onvermogen voor het kabinet-Rutte III moet worden bestempeld.' Vorig jaar had de Eerste Kamer al een PvdA-motie aangenomen waarin het kabinet werd opgeroepen om af te zien van de korting. Het kabinet legde die motie toen naast zich neer. Hoekstra liet dinsdag nogmaals weten dat de bezuiniging gewoon doorgaat.

Bio-bachelor uitgesteld

De nieuwe opleiding International Bachelor of Bioscience, die in september 2019 van start had moeten gaan, komt er voorlopig niet. Universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeek legt uit waarom de studie is uitgesteld. Volgens Opleidingskeurder Nederlands-Vlaams Accreditatie Organisatie (NVAO) was 'het interdisciplinaire karakter van de opleiding in het voorstel nog niet ver genoeg uitgewerkt.' Daarnaast leek het erop dat de NVAO de opleiding bekeken had in het kader van de accreditatie-eisen van het internationale keurmerk, aldus Van Overbeek. Het was echter niet de bedoeling om daarop in te zetten. 'In de naam van de opleiding staat wel 'international'. Dit tot verwarring van de NVAO. 'Gelet op de signalen van de NVAO vond het faculteitsbestuur het verstandig om de oorspronkelijke aanvraag terug te trekken en het voorstel van de opleiding te heroverwegen.'

Demonstratie tegen leenstelsel

Komende zaterdag is er in Den Haag een demonstratie tegen het 'studieschuldstelsel'. De organisatie is in handen van de Landelijke Studentenvakbond, scholierenclub LAKS, de SP-jongeren van Rood en de jongerenafdeling van vakbond FNV. Aanleiding is de recente verhoging van de rente op studieschulden, maar ook de verminderde toegankelijkheid van onderwijs en koopwoningmarkt die bij het afschaffen van de basisbeurs komt kijken. De organisatie regelt gratis bussen vanuit Utrecht, Nijmegen en Amsterdam, maar daar hebben jullie niets aan. Studenten uit Leiden kunnen zich op eigen kracht op de Lange Voorhout vervoegen om 13:00.

Aanvulling

In het artikel 'Wees dapperder tegen China' (Mare 9, 15 november 2018) staat dat een groep Leidse onderzoekers het rapport over China presenteerden. Daarmee wordt ten onrechte de indruk gewerkt dat de onderzoekers verbonden zijn aan de Universiteit Leiden. De onderzoekers zijn echter van het Leiden Asia Centre, dat weliswaar gehuisvest is binnen de universiteit, maar een onafhankelijk opererende stichting is. Het betreffende rapport is op hun website te vinden.

Taalstrijd duurt voort

Universiteitsraad boos over harde lijn van college over Engels

De universiteitsraad heeft in een brief aan het college van bestuur haar 'ongenoegen' geuit over de manier waarop rector Carel Stolker tijdens de raadsvergadering van 15 oktober reageerde op een vraag in het Engels van de Democratic Students Party The Hague (DSP).

DOOR VINCENT BONGERS De DSP komt met name op voor studenten in Den Haag die het Nederlands niet machtig zijn. De Noor Viktor Blichfeldt (international studies), raadslid voor DSP, had in oktober vragen ingediend over de mogelijkheden tot steun voor niet-Nederlandse leden van de medezeggenschap.

Stolker beantwoordde deze vragen in het Nederlands. Toen Blichfeldt vroeg of de rector over wilde schakelen op het Engels, volgde een weigering. Dat vond Blichfeldt 'a little bit rude'.

De universiteitsraad is het met Blichfeldt eens en stuurde een brief naar het college waarin zij haar 'ongenoegen' over de gang van zaken uit. De raad is niet blij met de 'harde lijn van het college om een lid op deze wijze uit te sluiten van de discussie in de vergadering.'

Volgens de raad is dat niet democratisch en past het niet bij een universiteit die inclusiviteit en diversiteit als kernwaarden ziet.

In de brief staat dat er 'goede redenen' zijn om af en toe ook voor het Engels te kiezen, bijvoorbeeld wanneer een niet-Nederlands sprekend raadslid een Engelse vraag stelt in een vergadering. Op dat moment kan even kort worden overgegaan op het Engels. Verder stelt de raad voor om te 'verkennen of er mogelijkheden zijn voor simultaanvertaling en voor het bijvoegen van korte Engelse samenvattingen bij stukken.'

Het college heeft inmiddels gereageerd op de brief van de raad. In de reactie benadrukt het college nogmaals dat de bestuurstaal van de

universiteit het Nederlands is. 'Voor een effectieve deelname aan deze organen is een passieve kennis van het Nederlands nodig. Dit om alle relevante documenten te begrijpen en discussies te volgen. Om die reden krijgen internationale leden de mogelijkheid om, op kosten van het betreffende orgaan, de Nederlandse taalvaardigheid te verbeteren in de vorm van taalcursussen.'

Het college schrijft verder dat vragen tijdens vergaderingen of schriftelijk in het Engels mogen worden gesteld, maar de beantwoording is dan wel in het Nederlands. 'We kunnen ons voorstellen dat er tijdens vergaderingen indien gewenst gebruik wordt gemaakt van tolkdiensten en zijn bereid hiervoor het

budget voor uw raad te verruimen met 2000 euro per jaar.'

Blichfeldt is niet erg onder de indruk van de brief van het college. Het is op zich positief dat het college geld beschikbaar stelt voor simultaan vertalen in de raad, mailt hij. 'Het is echter maar een eerste stap. Het kan een deel van mijn problemen in de raad oplossen, maar ook in de faculteitsraden moeten er vertalers beschikbaar zijn.' Verder vindt hij dat belangrijke stukken een Engelse samenvatting dienen te krijgen.

Ook is hij kritisch over de cursus Nederlands. 'Het is voor studenten haast onmogelijk om te voldoen aan niveau B1 Nederlands dat het college eist. Je hebt twee extra cursussen

nodig om dat te halen.' Kosten: 840 euro en nog een collegejaar. 'Die tijd hebben studenten niet. Zeker niet als het om masterstudenten gaat. Die zijn klaar met hun opleiding voordat ze deel van de medezeggenschap uit kunnen maken.'

Gratis cursussen lossen het probleem niet op. 'Of het college stapt af van de B1-eis, of er komt simultane vertaling in alle raden. Als het college weigert om een van deze twee oplossingen in te voeren, dan is de boodschap aan internationals helder: "Jullie mogen niet meedoen aan het democratische proces op de universiteit."'

De universiteitsraad spreekt op 10 december met het college over de kwestie.

LUMC bouwt stamcelcentrum

Waar het precies moet komen is nog onduidelijk, maar Leiden krijgt een productielab voor stamcellen en virusvectoren.

Eind 2020, begin 2021 moet er in Leiden een stamcelafdeling komen. De opzet is in handen van het Leiden Regenerative Medicine Platform (LRMP), een stichting die gelieerd is aan het Leids Universitair Medisch Centrum.

Het LUMC zelf experimenteert al jaren met stamcellen voor onder meer behandeling van hartziekten of diabetes. Als je een grotere proef wilt doen om te zien of het een echte geneeswijze moet worden – een klinische trial – heb je echter grotere hoeveelheden van die stamcellen nodig, die volgens strenge richtlijnen zijn gemaakt. Dat is waar die nieuwe faciliteit in moet voorzien: het moet een apart gebouw worden, waar producten en therapieën geproduceerd worden volgens de zogeheten Good Manufacturing Prac-

tice, een kwaliteitsborgingssysteem. 'Er is wereldwijd een tekort aan capaciteit voor het produceren van batches van bijvoorbeeld stamcellen of virale vectoren (een tam gemaakt virus dat je gebruikt om een gen of stofje in de patiënt te krijgen, red) voor klinische trials', licht LRMP-directeur Paul Bilars toe. 'Onderzoekers krijgen maar moeilijk toegang tot de laboratoria waar je zoiets mag maken. Wat ons betreft wordt dit dan ook een landelijke voorziening.'

De faciliteit gaat het *Netherlands Centre for the Clinical advancement of Stem cell Therapies* heten, afgekort tot NECST. Het heeft een startbegroting van 25 miljoen euro, afkomstig van het LUMC en andere partijen; de gemeente Leiden droeg een half miljoen bij. Waar het NECST precies gaat komen is overigens nog niet besloten, aldus Bilars. 'We doen nu een studie naar de meest geschikte locatie. We kijken naar locaties op het terrein van het LUMC en natuurlijk het BioSciencePark.' **BB**

Pas een baan na ruim twee jaar

Afgestudeerden in archeologie, letterkunde en kunst- en cultuurstudies hebben de minste kans op een baan. Wie accounting, econometrie of tandheelkunde studeert, kan wel onmiddellijk aan de slag.

Dat blijkt uit onderzoek van UWV, SEO Economisch Onderzoek en *Elsevier Weekblad*, die daarvoor administratieve data van het CBS hebben gebruikt.

Per opleiding is de startpositie bepaald op basis van uurloon, jaarinkomen, hoe lang het duurt voordat afgestudeerden een baan hebben gevonden en of ze na 15 maanden een vast contract hebben.

Daaruit blijkt dat afgestudeerden in archeologie, letterkunde, kunst- en cultuurstudies, culturele antropologie, geschiedenis en mediastudies een 'zeer matige' startpositie hebben.

Zo duurt het voor een afgestudeerd archeoloog gemiddeld 25 maanden voordat die een 'substan-

tiële' baan heeft gevonden.

Onder meer talenstudies en taalwetenschappen scoren 'matig'. Opvallend is dat de lerarenopleiding talen juist een zeer goede startpositie heeft, en daarmee in de top tien staat.

Een derde van de studenten met een talenstudie op zak studeert door, wellicht om de kans op een baan te vergroten. Ook psychologie scoort matig en staat in de top tien slechtste startpositie. Jaarlijks studeren 2500 studenten in deze richting af.

Wie knallend aan zijn of haar carrière wil beginnen, moet accounting, econometrie, tandheelkunde, financieel recht, fiscale economie of een universitaire lerarenopleiding in een exact vak of taalvak gaan volgen. Na een van die masters is je startpositie 'zeer goed'. Zij krijgen een goed uurloon en hebben snel werk.

Jaarlijks halen in Nederland ongeveer 39.000 studenten een masterdiploma. **SVL**

Laag rendement bij Geesteswetenschappen

Slechts kwart van de filosofiestudenten haalt bachelor in vier jaar

De faculteit Geesteswetenschappen heeft nog steeds een laag bachelorendement. Dat is het percentage studenten dat na vier jaar een diploma heeft behaald bij de instelling waar ze aan hun opleiding zijn gestart.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Uit de Presentatie Bachelorendement blijkt dat slechts 50,6 procent van de studenten Geesteswetenschappen de opleiding na vier jaar afrondt

(international studies niet meegerekend), terwijl het doel 70 procent is.

Eerst even terug naar 2013. Dat jaar maakte het college van bestuur de afspraak met de faculteit dat het bachelorendement in 2015 op 70 procent moest zitten. Dat lukte niet; het percentage bleef steken op ongeveer 55 procent. Uit de toenmalige cijfers bleek dat de faculteit zowel een laag rendement heeft in vergelijking met andere faculteiten in Leiden als ook in vergelijking met andere geesteswetenschappen in Nederland.

Het lage rendement was onder

meer te verklaren doordat relatief veel studenten te maken hadden met persoonlijke omstandigheden en na hun vooropleiding als 'gemiddelde student' de faculteit binnenkwamen. Ook hebben veel geesteswetenschappelijke opleidingen veel keuzemogelijkheden, wat het moeilijker maakt snel af te studeren.

Daarop is door de afzonderlijke opleidingen actie ondernomen, maar ondanks die inspanningen varieert het rendement per opleiding nog steeds enorm. Zo haalde slechts 26 procent van de studenten wijsbegeerte van cohort 2014

na vier jaar het bachelordiploma, tegenover 81 procent van de studenten international studies. Weliswaar heeft de faculteit daardoor nu een bachelorendement van 66 procent, maar dit komt doordat international studies veruit de grootste opleiding is. Daardoor is dit percentage vertekend. Zou het resultaat van deze opleiding niet worden meegerekend, rondt niet 66 maar slechts 50,6 procent de bachelor na vier jaar af. Zo bezien is de faculteit terug bij af.

Als nieuwe actiepunten worden nu onder andere genoemd dat studenten intensievere begeleiding in

het laatste jaar moeten krijgen en dat het aantal keuzes voor studenten moet worden verminderd.

Alles goed en wel, maar wat is er nu zo erg aan een laag rendement? Allereerst heeft het financiële gevolgen voor de faculteit: de inkomsten die afgestudeerden genereren worden erdoor uitgesteld, terwijl de langduriger studiebegeleiding extra geld kost. Maar volgens de Presentatie Bachelorendement kan het tegenvallende percentage ook betekenen dat de onderwijsprogramma's onvoldoende studeerbaar zijn of dat de faciliteiten niet optimaal zijn.

'Fel tegen de Oranjes'

Pieter de la Court in 1667. Schilderij door Abraham van den Tempel.

Pieter de la Court (1618 - 1685) zou vrijdag 400 zijn geworden. Hij wordt op die dag herdacht met lezingen, onder meer door historicus Arthur Weststeijn. Hij schreef in 2013 het boek *De Radicale Republiek* schreef over Pieter de la Court en zijn broer Johan.

Het gebouw van Sociale Wetenschappen is naar Pieter de la Court vernoemd, dus hij was vast een groot sociaal wetenschapper? 'Nou, dat valt wel mee. Hij was vooral een vrijdenker, al was hij wel wetenschappelijk opgeleid: hij studeerde theologie in Leiden. Daarna heeft hij een eigen bedrijf opgericht, een lakenhandel. Samen met zijn jong gestorven broer heeft hij zich bemoeid met de politiek

in Leiden en Holland, en een hele reeks aan publicaties geschreven die kritiek uitten op het establishment. Het waren mensen die echt het debat opzochten.'

Waar ging het maatschappelijk debat over, in de zeventiende eeuw?

'Ze wilden veel vrijheid voor ondernemers, dus ze waren tegen gildes en verzetten zich ook tegen het monopolie van de VOC. Pieter ontvouwt zelfs een plan om via de Noordkaap naar Azië te varen, al lukte dat natuurlijk niet. Hij was behoorlijk tolerant voor migranten, katholieken en lutheranen. Migranten waren nodig voor economische voorspoed, meende hij, maar dat kan alleen als je ze ook religieuze vrijheid biedt.'

'Hij was ook fel tegen de Oranjes, die in zijn ogen sterk monarchistische plannen hadden met Nederland (Op dat moment de Republiek der Zeven Provinciën, red).'

Tegen? Wat een opmerkelijke keuze van de Universiteit Leiden om een gebouw naar hem te vernoemen, dan.

'Ja, maar zijn voorliefde voor vrijheid past wel goed bij het Leidse motto *Praesidium Libertatis*, dat is een link die de twee verbindt.'

En zijn plan om een kanaal van de Lek naar de Zuiderzee te laten graven, zodat Holland en Utrecht zich letterlijk konden afsplitsen van de rest van het land?

'Holland had heel duidelijke han-

delsbelangen. De overige provincies snapten dat allemaal niet, en waren bovendien orangistisch. Om een meer isolationistische politiek te kunnen voeren, was zo'n waterlinie nodig, vond De la Court. Hij vond het leuk om mensen tegen zich in het harnas te jagen.'

En lukte dat een beetje?

'Hij werd veroordeeld door de kerk, zijn boeken werden verboden, er zijn pamfletten tegen hem geschreven. In het rampjaar 1672 moest hij zelfs vluchten naar Antwerpen, want toen zaten de Oranjegezinden achter hem aan. Maar hij bleef tot op zijn sterfbed vasthouden aan zijn ideeën.'

Hadden die ideeën nog invloed op anderen?

'Meer in het buitenland dan hier, al zie je zijn invloed bij Spinoza wel terug. De la Courts boeken werden vertaald in het Duits, Frans en het Engels, en in die landen werden ze gelezen omdat ze een inkijkje gaven in de vraag waarom Holland zo succesvol was geworden. De Amerikaanse *Founding Father* James Madison citeerde De la Court in het debat over de grondwet van zijn land. Een sleutelfiguur in de verlichting, kortom.' **BB**

Pieter de la Court-lezing.

Arthur Weststeijn, Ruud Koole, Ariadne Schmidt en Marishka Neekilappillai. *Vrijdag 23 november, Marekerk (Lange Mare 48), 15:00-17:00 Toegang gratis*

'Morgen overstappen zou het mooist zijn'

> Vervolg van de voorpagina

En toen?

'De medewerker die wij spraken, was in elk geval enthousiast over eco-bekers. In december overlegt ze met de plaatselijke horeca. De hoofdboodschap die wij meekregen: het is niet zozeer de vraag of Leiden overstapt, maar hoe en wanneer dat gebeurt. Er is een documentairemaker die ons een jaar lang wil volgen; het is aan de gemeente of het een documentaire met een leuk of een somber einde wordt.'

Die horeca zal minder blij zijn met dit plan?

'De manier waarop het nu gaat, kan echt niet. Die duizenden bekere die we uit de gracht haalden, dat was dus nadat de gemeente al klaar was met schoonmaken, hè? Die schoonmaakkosten worden nu niet betaald door de bierdrinkers, en die zullen een stuk lager worden met statiegeldbekers. Wat ons betreft is het volgend jaar tijdens Leidens Ontzet afgelopen.'

Maar voor die tijd is er Koningsdag, de Lakenfeesten, de Leiden Marathon...

'Dat zal misschien te snel zijn om al aan te kunnen passen. Maar hopelijk zijn er voor die tijd al pilots. Werfpop deed ook supermoeilijk over de invoering van eco-bekers, maar is nu helemaal om, en steunt onze actie. Morgen overstappen zou het mooist zijn, maar 3 oktober is al snel. Een fijne gedachte: als het in Leiden kan, dan kan het elders ook.'

Op al die Insta-bekertjes staat een logo. Wat vindt Heineken ervan dat ze zo gekoppeld worden aan zwerfvuul?

'Die bekere krijgen steeds meer volgers en likes, we hadden er zelfs eentje van Doutzen Kroes! Wat Heineken wil, dat is nog spannend. Op het Amsterdam Dance Event kondigden ze aan dat ze flink minder plastic willen gaan gebruiken, dus ze hebben goede voornemens. We hebben bericht gehad dat ze met ons in gesprek willen. We zijn benieuwd: in elk geval heb ik nog genoeg bekere liggen om mee te nemen.' **BB**

Minister: 'Weg met gender bias'

Onderwijsminister Van Engelshoven wil meer aandacht geven aan 'onbewuste genderbias' bij de beoordeling van promovendi.

Dat zegt ze in antwoord op Kamervragen die D66 stelde naar aanleiding van het onderzoek van *NRC Handelsblad* waaruit bleek dat mannen veel vaker cum laude promoveren dan vrouwen, ook al is de man-vrouwverdeling onder promovendi fifty-fifty. Zo is in Leiden 49 procent van alle promovendi vrouw, maar kregen ze 34 procent van de het aantal cum laudes.

Omdat de eisen voor een cum laude-beoordeling niet vaststaan, is er veel ruimte voor *genderbias*. Daar wil de minister aandacht aan

besteden. 'Onderzoek wijst uit dat er sprake is van specifieke interpretatiepatronen voor het gedrag van mannen en vrouwen, die sterk verbonden zijn aan traditionele opvattingen en verwachtingen ten aanzien van mannelijke en vrouwelijke eigenschappen', schrijft ze aan de Kamer. 'In de beoordeling van prestaties en competenties van vrouwen (en mannen) spelen deze opvattingen een belangrijke rol. Mannen en vrouwen verdienen gelijke kansen en moeten worden beoordeeld op hun capaciteiten zonder *genderbias*.'

Ze gaat met de universiteitskoepel VSNU kijken of trainingen kunnen helpen.

De *genderbias* is, aldus *NRC*,

ook te herkennen in hoe er over wetenschappers wordt gesproken. In het promotiereglement van de VU wordt naar de promovendus gerefereerd met 'hij' of 'hem', en ook een recent subsidiereglement van de NWO noemt de aanvrager standaard 'hij'.

De VU wil dit zo snel mogelijk aanpassen, zegt de minister. 'Het gaat vooralsnog om het reglement van één universiteit', schrijft ze. De andere universiteiten, waaronder Leiden, schrijven hij/zij of geven aan dat het document in vrouwelijke vorm gelezen moet worden als dit nodig is. 'Universiteiten hebben aangegeven het belangrijk te vinden dat eenieder zich herkent in de promotieregelingen.' **AK**

071 - 527 ...

Achtergrond

Humeurtheorie

De mythe dat alle Fransen arrogant zijn, of Engelsen dronkenlappen, stamt al uit de Middeleeuwen. Historica Claire Weeda geeft een lezing over nationale identiteiten.

Hoe zit dat?

'In discussies hoor je soms dat er in de Middeleeuwen al zoiets bestond als een "nationale cultuur" of "nationale identiteit", en dat we het daarom in stand moeten houden, en verdedigen. Aan de andere kant wordt vooral in de twintigste-eeuwse wetenschap benadrukt dat de nationale identiteiten een politieke constructie zijn, vormgegeven door de elite in de achttiende en negentiende eeuw. Voor beide kanten is iets te zeggen, maar allebei zijn niet helemaal waar.'

Waar komen die ideeën vandaan?

'In de twaalfde en dertiende eeuw zie je opeens heel veel bronnen die het hebben over de volksaard. Er zijn bronnen die vertellen hoe studenten in Parijs in de twaalfde eeuw met elkaar op de vuist gaan. De Engelsen worden uitgemaakt voor dronkenlappen, en de Fransen dat ze arrogant zijn.

'De vraag is: zijn dit uitingen van een nationaal sentiment? Bronnen doen wel uitspraken over wat die mensen verbond in die tijd, waarin we ons nu herkennen.'

Zoals?

'De religieuze invloed is heel groot, want al die theorieën worden geschreven door monniken en geestelijken. Men dacht na over de morele eigenschappen van volkeren. Het concept bestond dat de geschiedenis van oost naar west koerste. Sommige theologen zeiden ook: als het christendom het Westen heeft bereikt, komt het einde der tijden.

'In de late Middeleeuwen praatte men over naties in morele termen. Die komen voort uit religieuze discussies over ethiek, en hoe je je als gemeenschap moet gedragen. Die morele afbakening loopt door in de vroegmoderne tijd en onze nationale normen en waarden. Maar in hoeverre is dit op christelijke deugden gebaseerd, of is het algemeen gezond verstand? Dat is heel moeilijk om uit elkaar te halen.

'Wat erbij komt, is dat vanaf 1100 Griekse medische theorieën opeens populair worden onder West-Europese geleerden: de klimaattheorie en de humeurentheorie.'

Wat zijn dat?

'Geleerden dachten dat de gesteldheid afhankelijk was van externe factoren, zoals of je in een warm of koud gebied leefde, of in een nat of droog gebied. Dat werd bijna vanzelfsprekend op volkeren toegepast.

'Hippocrates schreef al dat mensen die in het koude noorden wonen van nature agressief en onbehouden waren, maar wel heel dapper. Mensen in het zuiden waren intelligenter, maar ook slauer en onbetrouwbaar. De mensen die in het gematigde midden woonden, waren intelligent, maar ook dapper.'

Waar was dit 'gematigde midden'?

'De Romeinen namen de Griekse theorie al over, en zeiden dat Italië in het midden lag. In de twaalfde eeuw zeggen Fransen hetzelfde over Noordwest-Europa. Daaruit komt voort dat de Fransen sanguinisch – energiek – zouden zijn, en de Scandinaviërs flegmatisch, dus kalm en rustig.

'Joden worden als melancholisch bestempeld. Dat was het meest negatieve, in die periode. Dat betekende dat je angstig was, argwanend, en het werd ook aan intelligentie gekoppeld. Hier zie je ook het antisemitische stereotype naar voren komen.

'Die humeurentheorie werkt tot op de dag van vandaag, zeker cultureel, nog door. Veel praktijken gaan daarop terug, zoals strandvakanties, of naar de bergen gaan om bij te komen.' **AK**

Claire Weeda, *'Van vreemde smetten vrij? Nationale identiteit en de middeleeuwen*. Studium Generale, 22 november, Lipsius, zaal 019, 19:30 u.

Vlakke lopers presteren het best

> Vervolg van de voorpagina

Niet eruit gefilterd: de professionals. 'Dat zijn er zo weinig dat ze geen noemenswaardige invloed hebben op de data.'

Binnen de gepoetste dataset moet je natuurlijk nog corrigeren voor leeftijd, en daarna lieten De Leeuw en zijn collega's er een al eerder geprogrammeerd algoritme op los. 'Dat zoekt subgroepen die het meest afwijken van de totale populatie. Wie presteren er beter of slechter dan het gemiddelde, en wat hebben die lopers gemeen? Je zoekt het patroon dat het meest naar voren komt.'

Nou?

'De groep die vrij vlak loopt, met een constante snelheid dus, presteert in het algemeen het best', aldus De Leeuw. Bij de mannen die de hele marathon liepen, had

de optimale subgroep minder dan 7,5 procent afwisseling van snelheid, zo valt te lezen in de publicatie van De Leeuw en co, in het vakblad *Big Data*. Bij de vrouwen zit het nog strakker: daar had de

'Mensen denken vaak dat onderzoek naar big data antwoorden oplevert, maar er ontstaan juist nieuwe vragen'

beste groep minder dan 4,5 procent verschil in looptempo.

Om precies te zijn: in het looptempo op het grootste gedeelte van het parcours. Je mag af en toe ietsje sneller of langzamer. Geluk-

kig maar, want met zo'n 150 meter verschil in hoogte is de Boston Marathon naar Hollandse begrippen behoorlijk bergop en bergaf. Ter vergelijking: bij de marathon in Leiden is het hoogteverschil slechts 13 meter. 'Eén of twee stukjes waarop je wat harder of langzamer gaat, dat kan', zo vat De Leeuw het samen. 'Maar je moet er niet te veel van hebben.'

Wat allemaal niet wil zeggen dat de vraag over hoe je je looptempo moet bepalen hiermee definitief is opgelost. 'Dat er een verband is, betekent niet dat dat verband ook causaal is', waarschuwt de informaticus. 'Het kan best dat deze groep nog harder had gelopen als de lopers niet volgens deze strategie gedoseerd hadden.'

Je kan je bijvoorbeeld voorstellen dat de aanpak in werkelijkheid niet uitmaakt, maar dat de fana-

tiekste renners allemaal advies inwinnen bij een hardlooptechnoloog die een constant tempo dicteert. Dan zou je dezelfde uitslag krijgen.

'Mensen denken vaak dat onderzoek naar big data de antwoorden op allerlei vraagstukken geeft. In werkelijkheid brengen we meestal juist vragen omhoog', aldus De Leeuw. 'We vinden een verband, maar wat betekent het? Daar moet je eigenlijk een ander soort onderzoek voor doen. Je zou bijvoorbeeld bij één loper moeten kijken, die heel veel marathons heeft gedaan volgens verschillende strategieën. Of je kan dit onderzoek van ons gebruiken als aanzet om een experiment uit te voeren. Maar dat is aan een ander vakgebied; de sportwetenschap.'

DOOR BART BRAUN

Brief

Bastion of Solidarity

What if you were invited to a party but nobody asked you to join in and dance? Even if you had mustered up the courage to start dancing by yourself, you would not feel included and would probably go home early. Merely being tolerated is not enough, whether at a party or at work. To be able to thrive and excel at our jobs a sense of belonging, a sense of community, is crucial.

The op-ed published in *Mare* on November 8, 'We need to talk about racism', indicates that the community of Leiden University is not welcoming to all.

To the colleague writing the letter about their experiences we want to say: we have heard you and we take your experiences seriously. We want you to feel at home at Leiden, at the Faculty of Human-

ities. We will do what we can to make this university a more inclusive place to work.

We, colleagues and students, should work together and support others by speaking out when something unacceptable (of any kind) happens at the university. We cannot leave this job to just a few individuals: it forces them to choose to spend energy and time on the betterment of the academy. This is energy and time that they cannot use to advance their studies, research, teaching, or, as non-academic staff, supporting these activities. We can also support all colleagues and students who choose to speak out – and make sure nobody needs to publish in *Mare* anonymously ever again. Solidarity is key.

To the Faculty of Humanities and to our

university we want to say that there are many colleagues who support inclusion initiatives. The Diversity Office is important for those initiatives but it is crucial that you continue to support us too: by publicly speaking out when someone describes their experiences (as in the letter in *Mare*); by providing small diversity seed grants; and by stimulating Institutes to provide for diversity work in the allocation of tasks to staff.

Also, you have a prime position in which you can monitor relative proportions of different groups in the workforce, support initiatives, and disseminate the findings.

We hope the Faculty will take the lead to formulate concrete plans to deal with the issues addressed by the author of the

anonymous letter, and reach out to the people on the work floor to make sure their experiences are heard when formulating these plans.

We want Leiden to live up to its potential of an inclusive university. We are confident that this not only makes for a better work environment for everyone, but that this will be reflected in the quality of our work – this is a matter of academic excellence, too.

We are all responsible for the changes that must be made. People create and uphold institutions together: we can be a Bastion of Freedom and Solidarity.

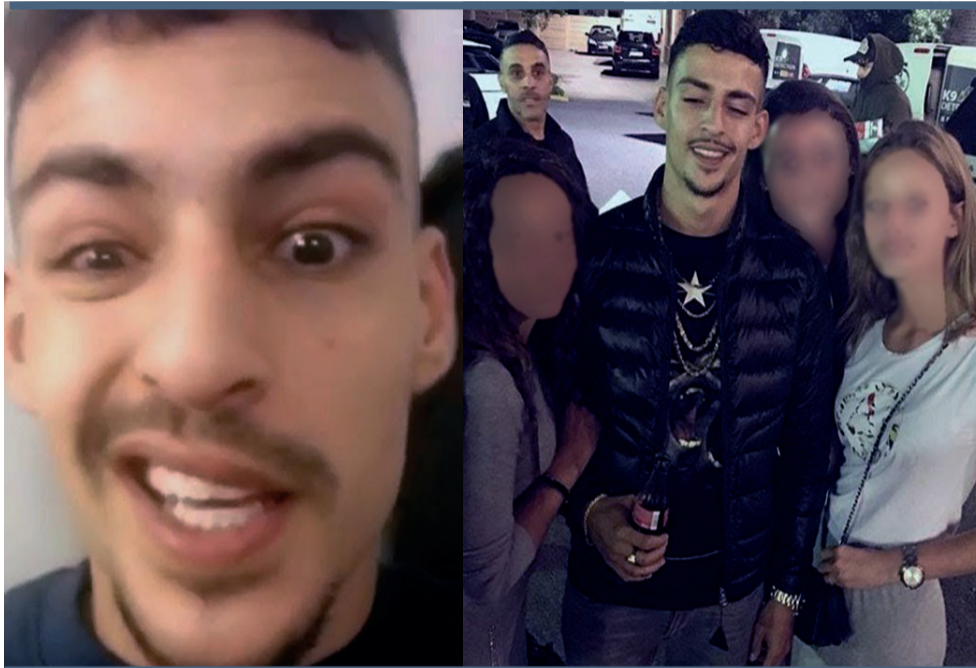
KIM BEERDEN, MAARTJE JANSE, LARISSA SCHULTE NORDHOLT, SUZE ZIJLSTRA, Institute for History, Leiden University

Alles voor het imago

Essaybundel over het imago van Boef, Baudet en beauty-bloggers

In de essaybundel *Vertrouw mij!* beschrijven wetenschappers alle mogelijk manieren van ethos: de waarop politici en andere publieke figuren hun imago proberen te beïnvloeden. *Mare* selecteerde er drie.

DOOR SUSAN WICHGERS

Hoe je het best sorry zegt

Rapper Boef werd na zijn omstrede uitspraak over 'kechs' vergeven, maar de excuses van oud-minister Van der Steur aan de onrecht ontslagen MH17-onderzoeker George Maat vond het publiek weinig overtuigend. Daniël Janssen, universitair hoofddocent aan Universiteit Utrecht, zocht uit waarom sommige excuses wel werken en andere niet.

Waar staat of valt een goed excuus mee?

Janssen: 'Ik denk dat de excuses van rapper Boef goed werkten, omdat hij het vanaf het podium deed; heel openbaar, in direct contact met het publiek. Hij had er ook een rap over gemaakt. Dat betekent dat hij erin heeft geïnvesteerd.'

'Excuses mogen iemand vooral niet te makkelijk afgaan. Daarom werken uitgebreide excuses veel beter dan beknopte, en is *face to face* het beste. De excuusmaker moet zijn schaamte overwinnen.'

Waarom vinden we het zo moeilijk om sorry te zeggen?

'Excuses maken gaat gepaard met falen, gezichtsverlies, schaamte. Dat gevoel komt voort uit het moment dat we leren excuses te maken. Kinderen worden vaak gedwongen: "Zeg sorry tegen de buurvrouw." Terwijl ze zelf geen snars begrijpen van wat ze verkeerd hebben gedaan. Wat ze dan voelen is schaamte, en een soort onheilspellend gevoel: ouders staan even niet aan hun kant, maar aan die van derden. Die ervaring blijft alle momenten kleuren.'

'Met mijn eigen kinderen heb ik daar soms discussies over. Zij zeggen dan: "Ik deed het toch niet expres?" Nee, denk ik dan, dat zou er nog eens bij moeten komen! Excuses maak je voor de schade die je iemand anders hebt toegevoegd, ook al was het niet opzettelijk.'

Wat gaat er het vaakst mis?

'Excuses in de categorie "Sorry als jullie je gekwetst voelen", die tref je vaak aan. Je legt de verantwoordelijkheid dan buiten jezelf. Alsof de gekwetsten iets fout doen door excuses te vragen.'

De elitaire anti-elite-politicus

Leids hoogleraar Jaap de Jong schreef met universitair docent Maarten van Leeuwen een essay over Thierry Baudet als elitaire anti-elite-politicus en welke technieken hij als nieuwkomer gebruikt om zichzelf te positioneren binnen het overvolle politieke landschap.

Ze noemen Baudet 'een vat van paradoxen'. Hij gebruikt Latijnse citaten in zijn toespraken, maar noemt de VVD ook een 'kutpartij'; hij is zowel een politicus als een anti-politicus.

Is Baudet bewust bezig met retorische trucjes?

De Jong: 'Ik denk het wel. Tijdens zijn eerste toespraak probeerde hij bijvoorbeeld heel bewust eruditie uit te stralen. Hij benadrukte ook het feit dat hij boeken heeft geschreven.'

Van Leeuwen: 'En na die gemeenteraadsverkiezingen, dat hij voor die camera aan het dansen was, dat doet hij ook heel bewust. Hij weet heus wel dat die camera er is.'

De Jong: 'Hij kent de wetten van de mediacratie ontzettend goed. Aandacht is heel belangrijk voor hem, maar hij begrijpt ook goed dat hij vertrouwen moet genereren.'

Wordt hij door zijn theatrale optredens niet minder eerlijk bevonden?

De Jong: 'Aristoteles beschreef drie elementen van ethos: eer-

lijkheid, deskundigheid, welgezindheid. Het lijkt er een beetje op dat in onze tijd deskundigheid aan het afkalven is. En eerlijkheid is zo moeilijk te vinden. Betrokkenheid bij je publiek is veel belangrijker geworden. Zoals Trump dat doet, bijvoorbeeld: mensen denken dat hij er voor hen is. Authenticiteit is ook belangrijk - Trump is zo afwijkend van de meeste politici, dat het authentiek overkomt.'

Van Leeuwen: 'Tegelijkertijd etaleert Baudet juist zijn deskundigheid, door dingen te zeggen als: "Ik kan het hier nu nog wel eens herhalen, maar ik heb het al in negen boeken beschreven."'

Maar meestal doet hij niet mee aan het debat.

Van Leeuwen: 'Hij vindt debatten zinloze toneelstukjes, zet zich daarmee af tegen het "partijkartel", zoals hij dat noemt. Maar als hij meedoet aan een debat, is hij wel een echte politicus. Dan is het opeens "Wij, de Kamer", en is hij echt onderdeel van het parlement.'

De Jong: 'In het Malidebat (het debat over de mortiergranaat in Mali, dat leidde tot het aftreden van minister Hennis van Defensie, *red.*) heeft hij het minst gesproken van iedereen. Maar door dat legerpak aan te trekken, kreeg hij de meeste aandacht. Hij heeft zijn punt wel gemaakt.'

Doing things door niks te doen

Universitair docent Willem Koetsenruijter schreef samen met oud-student Dienneke Boer een essay over de authenticiteit van modeblogger Chiara Ferragni.

Waarom kozen jullie voor Chiara Ferragni?

Koetsenruijter: 'Het idee komt van Dienneke die haar scriptie over dit onderwerp schreef. Chiara Ferragni is één van de grootste modebloggers, en het verhaal van haar blog is interessant. De relatie tussen de persoon en het blog raakte even zoek toen het in een winkel veranderde waar ook andere mensen aan meewerkten.'

'Je las het er ook in terug: het blog was eerst in ik-vorm, later ging het óver haar. Dat maakte het minder geloofwaardig, minder betrouwbaar. Daarom maakte ze een nieuw Instagram-account, dat meer persoonlijk was. Een heel slimme move, want mensen moeten het gevoel hebben dat ze zich kunnen identificeren met haar.'

Maar volgers zien haar toch ook wel als idool, niet als gelijke?

'Ze is een *celebrity*, maar benadrukt graag hoe gewoon ze is. Ze post bijvoorbeeld een foto dat ze met haar vriend aan het klussen is op een trapje in haar nieuwe appartement om te laten zien hoe gewoon ze is gebleven. Zij is ook maar mens, laat ze daarmee zien. Maar ze doet zelf natuurlijk nooit klusjes, met die lange nagels.'

Iedereen weet toch dat veel op Instagram en andere soci-

ale media nep is. Hoe kan ze nog authentiek zijn?

'Dat is inderdaad heel dubbel: als je het mensen vraagt, dan geloven ze het niet. Maar het gaat om de beeldtaal, het repertoire is erop gericht om echtheid te benadrukken. Een beetje zoals in reclames. In een koffiereclame zien we ook een natuurproduct, blijde mensen die koffiebonen plukken, dat soort dingen. Iedereen weet dat dat niet de waarheid is, maar toch vinden we het leuk. Het geeft een prettig gevoel om naar te kijken.'

Wat vond u de interessantste post van haar?

'Die met dat trapje vond ik heel mooi, maar ze heeft ook foto's met haar moeder en baby bijvoorbeeld. Dan zet ze erbij: "Drie generaties." Dat lijken heel gewone familiefoto's.'

'Zij is dat ook "*Chiara Ferragni doing things*" gaan noemen, vrij naar de soortgelijke fotoserie "Kim Jong Un looking at things". Dat vond ik heel erg geestig, want ze doet dus eigenlijk niks, behalve op een terras zitten, een beetje koffie drinken en bakjes sla eten in heel dure jurkjes.'

'Authenticiteit is heel belangrijk voor het ethos van vloggers en bloggers. Ze moeten de balans houden tussen commercie en het vertrouwen van hun publiek. Ze zijn zich heel bewust van hun ethos: ben je dat vertrouwen kwijt, dan verlies je ook je inkomsten.'

Jaap de Jong, Olga van Marion, Adriaan Rademaker (*red.*), *Vertrouw mij! Manipulaties van imago*. Amsterdam University Press, 256 pgs, € 24,99

‘Romantico? Pay for this?’

Een dag vergaderen, moties aannemen en rozen uitdelen met de Jonge Socialisten

Zaterdag verzamelden de Jonge Socialisten zich in Groningen voor hun partijcongres. *Mare* volgde bestuursleden Djairo Terpstra en Judith Lemkes, die in Leiden stude- ren. ‘De strijd is nog niet gestreden!’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK ‘Toen de PvdA nog in het kabinet zat, kregen we luxe broodjes als lunch’, zegt Djairo Terpstra (23, master internationale politiek). ‘Nu moeten we onze eigen broodjes smeren.’ Geef niks, vindt Judith Lemkes (22, Nederlands/politologie). ‘Zo is het ook goed.’

De Leidse studenten zijn deze zaterdag afgereisd naar Groningen voor het najaarscongres van de Jonge Socialisten. Samen zitten ze in het bestuur van de jongerenafdeling van de PvdA: Terpstra is secretaris, Lemkes ‘bestuurslid Scholing’. Vanochtend hebben ze het thema ‘feminisme en emancipatie’ uitvoerig behandeld, de jaarrekening besproken en zijn er moties ingediend. Na de lunch is het tijd voor campagne: in de binnenstad gaan ze stemmen werven voor de Groningse herindelingsverkiezingen.

Gehuld in rode PvdA-jassen en met een flinke bos rode rozen in de armen gaan ze de straat op. Eerste halte: de Vismarkt, waar partijleider Lodewijk Asscher met een microfoon op de barricade klimt. ‘Dit kabinet heeft de wind economisch vol in de rug nadat we met zijn allen de crisis hebben gevoeld’, roept hij zijn partijgenoten toe. ‘Maar wat zegt het kabinet? Eerst de grote bedrijven! Dat marktdenken is over de datum. Deze vorm van liberalisme is over de datum. Deze VVD-mentaliteit is over de datum.’

De toespraak is het startschot van het welbekende PvdA-charmeo- fenfief: het uitdelen van in totaal

Djairo Terpstra en Judith Lemkes delen rozen uit. ‘Maar meestal geven we condooms weg, of flesopeners.’ Foto’s Stef Steneker

vierduizend rozen aan de Gronin- gers. ‘Die geef ik aan mijn zoon’, zegt een vrouw die een roos van Lemkes aanneemt. Terwijl een jongedame haar vingertop licht verwondt aan de doorn van een roos, gaat een jongen van een jaar of twintig met de bloem door zijn knieën voor een

van zijn vrienden, met bulderend gelach tot gevolg. Een vrouw van middelbare leeftijd geeft haar roos toch maar weer terug aan Lemkes. ‘Ik ben aan het winkelen, het is toch niet zo handig’, verontschuldigt ze zich. Bij het station biedt Terpstra een buitenlandse man een roos aan. ‘Romantico?’ vraagt hij onbegrijpend. ‘Pay for this?’

Toch heeft het uitdelen wel de- gelijk zinnig, zegt Terpstra. ‘Volgens de lokale afdeling van Leeuwarden heeft het vorig jaar echt effect gehad bij hun herindelingsverkiezingen. Daar waren we de grootste partij, met elf zetels. Hopelijk gebeurt dat hier ook.’ ‘Het geeft voldoening dat de mensen het zo leuk vinden’, zegt Lemkes. Al hebben jonge mensen meer behoefte aan iets bruikbaar- s dan aan een roos, geeft ze toe. ‘Als we met de Jonge Socialisten actie voe- ren, geven we meestal geen rozen weg, maar condooms of flesopeners.’

In het voorjaar van 2017 maakte de PvdA bij de Tweede Kamerverkie- zingen een duikvlucht: met een re- cordverlies van 29 zetels kelderde de partij naar 9 zetels. Dat resultaat had ook zijn weerslag op de gemeente- raadsverkiezingen afgelopen maart. ‘Maar als je in het kabinet zit moet je soms dingen verdedigen waar je het niet mee eens bent’, zegt Terpstra. ‘En in de laatste peilingen staan we op vijftien zetels, dus het gaat weer beter. Maar doordat we nu minder zetels hebben, krijgt het bestuur wel een stuk minder subsidie. Onze vergoeding is bijna gehalveerd. Wij krijgen 400 euro per maand, terwijl oudere besturen 700 euro kregen.’

Door hun politieke werk staat hun studie niet meer bovenaan de prioriteitenlijst. ‘Gemiddeld zijn we er dertig uur per week mee bezig’, vertelt Lemkes. ‘Ik probeer dit jaar veertig punten te halen en lig nog op schema. Maar binnenkort wordt het weer drukker: dan begint de

campagne voor de Provinciale Sta- ten- en Europese verkiezingen.’ Ze houdt zich vooral bezig met het or- ganiseren van lezingen, ledenweek- ends en cursussen. ‘Laatst hadden we een cursus over de verhouding tussen journalisten en politici. Bin- nenkort hebben we een uitje naar de Eerste Kamer.’

Terpstra moet nog twee vakken halen, waarna hij aan zijn scriptie gaat beginnen. Maar hij is vooral druk met bestuurswerk: mailen, de campagne voor de Provinciale Statenverkiezingen opzetten, in- ventariseren welke kandidaten er in de regio’s beschikbaar zijn, ALV’s bezoeken en wekelijks in Den Haag vergaderen. ‘Ik vind het leuker om me met de organisatie bezig te hou- den dan met de politieke inhoud’, zegt hij. ‘Ik hoef bijvoorbeeld niet zo nodig in de gemeenteraad.’

Alle rozen zijn uitgedeeld en iede- ren keert terug naar de congresruimte. In een zaal waar op de bar een in- gelijste portretfoto van oud-premier Kok staat, vertelt Terpstra waarom hij zich zo graag voor de partij in- zet. ‘Ik geloof sterk in gelijke kansen en gelijkheid. Met de PvdA hebben we er bijvoorbeeld voor gezorgd dat mbo’ers nu een OV-kaart krijgen.’ Ook Lemkes wil graag ‘bijdragen aan een eerlijker samenleving waarin inkomens, opleiding of afkomst niet uitmaakt voor je toekomst.’

Hoe verhouden de Jonge Socialis- ten zich ten opzichte van hun moe- derpartij? Soms zijn ze het oneens, erkent Terpstra. ‘We zijn wat linkser dan de PvdA. Maar over het alge- meen liggen we op één lijn.’ Lemkes: ‘Het is belangrijk om als jongeren kritisch te zijn.’

Nadat in verschillende gespreks- groepen campagne-ideeën zijn uitgewerkt voor de emancipatie van etnische minderheden, de LH- QBT+ gemeenschap, vrouwen en ‘praktisch opgeleiden’, geeft Twee-

de Kamerlid en oud-minister voor Buitenlandse handel en Ontwikke- lingsamenwerking Lilianne Ploumen nog een speech. Volgens haar moet er nog een hoop gebeuren op het gebied van emancipatie. ‘Hoe- wel ik dacht dat mannen wel door- hadden dat seksisme niet meer kan, hebben we een Amerikaanse presi- dent die wekomt met “Grab them by the pussy”. Of neem de nieuwe president van Brazilië (Bolsonaro, red.), die is verschrikkelijk. Die zegt tegen vrouwen dat ze te lelijk zijn om te verkrachten. Kortom: de strijd is nog niet gestreden!’

Ook niet in Nederland, vindt ze. ‘We doen het heel slecht als het gaat om vrouwelijke hoogleraren.’ En ook in het bedrijfsleven en de politiek is er nog een lange weg te gaan. ‘Als je een lijstje vindt waar Nederland in de top staat, dan hoor ik het graag.’

Een Jonge Socialist wil weten wat ze dan van de ‘seksistische partij SGP’ vindt. ‘Van der Staaij is een meester in bondjes sluiten’, prijst Ploumen de SGP-voorman. ‘Maar als ik hoor hoe SGP’ers zich uiten in de debatten, als het gaat over abor- tus of over de vrouw in de keuken, dan schrik zelfs ik. Het enige wat je dan kan doen is blijven duidelijk maken dat je het absoluut niet eens bent met de onzin die ze uitkramen.’

Tijd voor het gezamenlijke avon- den. Na een dag vergaderen, cam- pagne voeren, naar sprekers luisteren en discussiëren over emancipatie, hebben de meesten wel trek in een vegetarische pastamaaltijd. ‘Op het vorige congres hebben we uit mili- euoverwegingen de motie aangeno- men dat we alleen nog vegetarisch eten op congresdagen’, zegt Terpstra terwijl hij aan tafel schuift. Samir Ahraoui (24) van de afdeling Den Haag-Leiden is alvast begonnen met eten, ook al heeft nog niet iedereen opgeschept. Dat hoeft ook niet, lacht hij. ‘Onze solidariteit heeft grenzen.’

In elkaar ondergedompeld

Universiteitshistoricus en Hermans-biograaf Willem Otterspeer schrijft roman

Willem Frederik Hermans, in 1964. Foto Ed van der Elsen/Hollandse Hoogte

Willem Otterspeer begon aan een 'volkomen megalomane onderneming' en schreef *Een ontgifting*. 'Als biograaf was ik de dienaar van Hermans. Als romanschrijver ben ik zijn concurrent.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Willem Otterspeer (68), hoogleraar universitaire geschiedenis, blijft in zijn debuutroman *Een ontgifting* dicht bij huis. De twee centrale personages zijn een schrijver, Lodewijk Schrijver genaamd, en zijn biograaf. De biograaf verdiept zich in de schrijver, maar Schrijver werkt intussen aan een roman over de biograaf zelf. 'Evident', noemt Otterspeer de opzet: de roman gaat over hemzelf en Willem Frederik Hermans, een van de grote Nederlandse schrijvers van de twintigste eeuw, over wie hij een tweedelige biografie schreef van ruim tweeduizend pagina's.

'Er kan geen twijfel over bestaan', zegt Otterspeer, in zijn kantoor aan huis. 'Daar is het begonnen. Ik ben zo'n vijftien jaar met die man bezig geweest. Wat is voor mij het nettoresultaat? Wat zou ik ermee kunnen doen? Het gaat om de wisselwerking tussen de twee. De onderdomping van een biograaf in een schrijver, en wat dit met de biograaf doet.'

'Het is je misschien niet opgevallen als je niet zo "in Hermans" zit als ik, maar de structuur van mijn biografie – pardon, roman, ik moet mijzelf nog steeds verbeteren – is gemodelleerd om de structuur van *De tranen der acacia's*, een van zijn vroege romans. Ik vond het heel prettig, om het machientje dat de roman moest worden door de smeerolie van Hermans te laten lopen. Dus voor mijzelf, en voor de goede verstaander zitten er veel knipogen in naar Hermans.'

'Hij was een volkomen nihilist. Hij had het perspectieve tijdsbesef van een geoloog en dacht in periodes van miljoenen jaren, waarin gebergten ontstaan en weer vergruizelen tot schiervlaktes. In dat perspectief stelt de mensheid niets voor, en de indivi-

duële mens al helemaal niet. Waarom zou iemand, met zo'n wereldbeeld, een biografie willen? Dat was helemaal niet voor de hand liggend.'

En... waarom?

'Omdat hij zelf niet opgewassen was tegen zijn wereldbeeld. Als oude man wilde hij toch een zinvol leven gehad hebben. Daarom bedacht hij een biograaf, die moest hem dat geven. Voor mij was de vraag: waarom wilde ik dit doen? Waarom wilde ik zolang in het hoofd van deze oudtestamentische god rondlopen? Het antwoord was hetzelfde wat Hermans – en de schrijver in mijn boek – gaf: de schrijver wilde ontgiften van zijn wereldbeeld, en ik wilde ontgiften van de schrijver.'

Was dat nodig?

'Ja, want het wereldbeeld van Hermans was voor hemzelf niet leefbaar, en voor een normaal mens als ik ook niet. Ik heb het geaccepteerd omdat ik, in alle bescheidenheid, de ideale biograaf van Hermans was. Toen ik de opdracht kreeg, kende ik zijn oeuvre al van heen en terug. Ik heb vanaf mijn middelbare school met dit werk geleefd. En ik merk dat dit een deformerende invloed op je persoonlijkheid heeft.'

Op welke manier?

'Vanwege het nihilistische gif, de zinloosheid van het leven, de agressie en rancune, de attractiviteit van geweld en kwaad, wat je bij Hermans heel nadrukkelijk vindt. Die krijg je als lezer ingedruppeld. En dat heeft zijn effect. Ik wilde daar onderuit.'

'Hermans had een rotjeugd. Hij had vreselijke ouders. Hij moest de dood van zijn zusje doorstaan, hij moest die vreselijke Tweede Wereldoorlog doorstaan, en keek met gramscap terug op zijn jeugd.'

'Ik niet. Ik heb een heel fijne jeugd gehad, en heel fijne ouders. Toch zie je dat dat wereldbeeld een gelukkige jeugd kan binnensijpelen. Mijn moeder was de liefste vrouw op aarde, maar ze was doodsbang door het wettische geloof van de gereformeer-

de bond, de zwartekousenkerk. Dat was haar tweede natuur geworden. Ik heb, denk ik, dat soort levensangst met de moedermelk naar binnen gekregen.'

'Dat moet je dan toch uitdrijven. Natuurlijk is het leven zinloos, maar het is heel goed zin te geven. En dat gaat via een fijne vrouw, een paar heel goede vrienden, een niet onaardig huis, een heel gezellige baan. De universiteit is wat dat betreft een uitstekende vorm van ontgifting. Er is wel wat van te maken, als je niet teveel pech hebt, tenminste.'

Toch zitten er in het boek veel parallellen tussen het leven van de schrijver, Hermans, en de biograaf – u.

'Dit is echt een roman, hè, niet zo maar een verhaaltje. Ik heb de romantheorie van Hermans overgenomen. Het zijn geen mensen van vlees en bloed, maar personages, die ik met zorg heb gereconstrueerd uit empirisch materiaal uit de jeugd van Hermans, en materiaal uit de jeugd van de biograaf. Maar ze zijn zorgvuldig aangezuurd zodat ze precies op elkaar passen. Dat betekent dus dat ik heel veel ervaringen uit mijn jeugd verzonnen heb.'

U heeft uw zus dus niet met een mes gestoken?

'Ja, dat heb ik wel gedaan. *Wap*. In wilde woede.'

'Het was in werkelijkheid met een vork, en die richtte niet veel schade aan. Maar daar kon ik als schrijver niks mee. Waar ik wel wat mee kon was een mes, en veel schade. De steekpartij was een van de weinige dingen die ik heel goed kon gebruiken uit de werkelijkheid. En de rest heb ik verzonnen.'

'Het is nooit een probleem geweest. Wij zijn heel goed, mijn zuster en ik.'

Toen uw biografie over Hermans uitkwam, was een van uw stellingen dat zijn band met zijn zus anders lag dan men daarvoor dacht. In uw roman heeft zowel de schrijver als de biograaf een erotisch

getinte relatie met hun zus.

'Die is verzonnen, om die parallelle te krijgen. Hermans heeft ermee gekoketteerd dat hij een erotische relatie met zijn zus had. Hij heeft weleens gezegd dat hij nooit met haar naar bed is geweest, maar heeft gedichten gemaakt die zijn fascinatie voor het meisje dat zijn zuster was laten blijken.'

U plaatst uzelf in Hermans' schoenen, en schrijft vanuit hem. Is dit niet hoog gegrepen?

'Het is een volkomen megalomane onderneming, die alleen zijn pendant vindt in volkomen onzekerheid. Je moet wel heel stevige ambitie hebben om dit te durven.'

'Als biograaf was ik de dienaar van Hermans. Als romanschrijver ben ik zijn concurrent. En ik weet dat ik allemaal verwijten van hovaardij ga krijgen door dit te zeggen, maar dat interesseert me niet zoveel. Ik moet van biograaf, schrijver worden. Mijn gok is dat ik ook schrijver kan zijn. Zelf heb ik daar geen enkele twijfel over.'

Bent u nog onzeker?

'Nee, want ik ben er diep van overtuigd dat ik een heel goed boek heb geschreven. Ik wilde een uurwerkje dat vrijwel automatisch, als je het een duwtje geeft, afloopt. Het is een zeer bewust boek geworden. Ik ben ook niet zo vreselijk nieuwsgierig naar de reacties. Ik heb natuurlijk heel rare reacties gehad op mijn biografie. Het was ofwel "kruisigt hem!" of "Hosanna!" Daar heb ik ontzettend veel van geleerd.'

Wat dan?

'Dat je niets leert van recensies.'

Is dit een mening die u met de schrijver deelt? In het boek spreekt hij over "een trein zo leeg als de ziel van een boekbespreker".

'Nee hoor, over het algemeen niet. Ik ken veel recensenten voor wie ik wel achtung heb. Er zijn er een of twee die ik als betreurenswaardige verschijnselen van het Amsterdamse kroegen-

circuit zie. Er is een aantal schimmels en schijnzwammen, die kan ik zo aanwijzen. Dat ga ik nu niet voor je doen, nee.'

Kunnen we meer romans van u verwachten?

'Jazeker. Eén roman is geen roman. Ik heb een heel concreet plan. Niet over Hermans, maar over de vriendschap tussen Janus Doeza en Jan van Hout, scheppers van de Leidse universiteit. En tegelijk over de vriendschap tussen mij en Michaël Zeeman (in 2009 overleden journalist en schrijver, *red.*). In februari publiceer ik een boek over de Leidse universiteit in de Tweede Wereldoorlog.'

En wanneer verschijnt het vierde en laatste deel van Groepsportret met Dame, de geschiedenis van de Leidse universiteit?

'Ik heb een derde geschreven. Ik moet nog wat onderzoek doen, maar niet veel meer. Je hoofd moet er wel even leeg voor zijn. Als ik zeventig ben, neem ik definitief afscheid van de universiteit. Het zou mooi zijn als ik dat met zo'n vierde deel kan doen.'

Willem Otterspeer, *Een ontgifting*. De Bezige Bij, 256 pgs, € 19,99

Vanavond, donderdagavond 22 november, wordt de auteur geïnterviewd door Onno Blom in boekhandel Kooyker, Breestraat 89, 20:00 uur

Be braver when dealing with China

Because universities in China are not independent

European universities are not adequately aware of the risks of working with Chinese academics, experts warn. "It's hard to say no to a barrow load of cash."

BY ANOUSHKA KLOOSTERMAN Li Keqiang, the Chinese prime minister, made a flying visit to Leiden University last month. He toured the botanical gardens and cheerily shook hands with Rector Carel Stolker, who was to visit Hong Kong two weeks later while Vice-Rector Hester Bijl visited China too, in early October, "to reinforce our ties and forge new ones".

And Leiden is not the only university to invest heavily in its relationship with China. The University of Groningen (RUG) had very advanced plans to set up a department in Yantai but were shocked to discover that a high-ranking officer of the Communist Party had been appointed as its head.

However, that's exactly how the Chinese academic world works – it's inextricably entwined with the CCP's political agenda. A group of researchers at Leiden Asia Centre feels that government authorities and universities should be more aware of that. Last week, the team presented their report on partnerships between European universities and Chinese universities to a room of researchers and policy-makers in The Hague's Museon.

Their message is: don't be naive and make sure you have a strategy. Although a partnership with China certainly has its advantages, there are certain risks associated with it that Europe cannot yet cope with.

"Chinese universities are not independent", says Ingrid D'Hooghe. "They work for the big man." The Chinese government wants China to be a global power and has rolled out some very ambitious policy plans to achieve its goal. The country wants to belong to the highest echelons of all sorts of academic disciplines by 2050 and they need technological knowledge for economic growth. "It's evident in how things are funded: most of the money goes to hard science."

The knowledge acquired abroad is

"Chinese universities are not independent. They work for the big man."

intended to reinforce the Party State and could be used for military purposes and so on, according to Frank Pieke, a Professor of China Studies who recently left Leiden for Berlin.

"The Security Service intercept research students in China and force them to tell everything they have done and what the rest of the research group is doing."

He has heard of a student who managed to avoid being stopped by moving from hotel to hotel. Another student pretended that he hadn't learnt anything. "We should start briefing these students."

In recent years, the scope for un-

censored debate has diminished, particularly in social sciences and humanities, Pieke explains. Chinese researchers working abroad are under increasingly tight supervision and even in Europe, their academic freedom is undermined more and more. The same applies to international students, Pieke adds: "They cannot speak very freely and are constantly watched. Party cells at the university make sure they toe the line."

He doesn't want the situation to be regarded as a "clash of civilisations". "We need to find a balance between naivety and paranoia." The researchers recognise that there are obviously

advantages to such partnerships: millions of students, plenty of available data, slacker privacy laws, facilities. But above all, there's money. China is investing generously in international partnerships and universities are finding it tough to turn down that money.

Mark Kas, a research developer and member of the RUG's "Yantai team", believes that money is a "crucial aspect". "It's hard to say no to a barrow load of cash. If the Netherlands don't put money on the table as well, you become vulnerable."

It's one of the reasons why it's difficult to work with China on an equal

footing. "He who pays the piper calls the tune", agrees D'Hooghe. "And decides on the quality. You can't attract the best researchers without adequate funding. China's in no two minds about that."

We shouldn't rule out partnerships, says Pieke, but European partners should think carefully about how they intend to match China's plans and strategy. "We need to punch our weight and be more assertive. We don't do our homework properly and the Chinese do, so China writes the agenda and takes the lead. We need to be braver when we're dealing with China and say: this is OK, that isn't."

Opinion

A community of global citizens? Boring.

Universities like to present themselves as hubs of inclusive, varied culture but don't include class diversity, **Marit de Roij** observes.

A while ago, I took part in a volunteer project somewhere abroad and far away. To get acquainted, we were asked to line up in alphabetical order of the names of our home countries. That was bad enough, but the situation did not improve when I realised which nationalities my colleagues alleged they were.

A number of people had formed separate groups at the letters *g* and *w* and were calling themselves *global citizens* or *worldwide citizens*. "I have two passports and have lived in six different countries in the last decade, so I just don't identify with

one single country. There's no place where I can really call home." It just breaks your heart.

It's no different in Oxford. You can't move for people with double or even triple nationalities and for students who, tragically, only have one nationality but if you talk to them for a while will tell you that of course they were raised bilingually or at least had a grandmother who spoke French to them. And even if they've spent their whole life in one country, there are always a few ancestors who originally came from somewhere else, so they are forced to call themselves bi-cultural.

This cultural boasting slows down things quite a bit. If you just want to have a quick chat, you have to listen to someone explain how he or she is "Slovakian-Italian in theory but grew up in Berlin and identifies more generally with the Anglo-Sax-

on world". Of course, this international lifestyle includes holidays all over the world, because faraway cultures are so incredibly inspirational.

This somewhat exaggerated form of internationalisation is heartily encouraged at universities like mine, because it means diversity, the fountain of all that is good. What the universities don't realise is that if more and more students become global citizens, there will be less and less diversity. If everyone has the same cosmopolitan, I've-seen-it-all view of the world, Shaun from Stoke-on-Trent will fade slowly into the background. It would be a shame, because the global citizens of this world could learn a lot from Shaun.

The fact – and it's not a good one – is that they are out-competing Shaun mercilessly. After all, we mustn't kid ourselves, a global-citizen lifestyle naturally comes with

a well-filled wallet to fund the relevant international experience and unpaid traineeships you need to get into a place like Oxford. As a consequence, the gap between town and gown grows ever wider.

A similar discussion about the chances of pupils from state schools and those from public schools getting accepted on a bachelor programme at Oxford has raged for years. Children at hideously expensive public schools get better education and are perfectly prepped for the Admission Test while state-school pupils have no help at all. That, obviously, affects their chances considerably, as you can tell by the statistics for the student population.

By the time the students reach their master's, their CVs are as important as their academic achievements. CVs should reflect how busy the student has been besides his or

her academic work and that he or she has gained international experience and has a strong international orientation. To sum up, he or she should be a positive boon to the inclusive, diverse culture craved by the university. The university looks for all sorts of diversity except class diversity and the opinions it would generate.

Of course, a self-perpetuating elite is nothing new. However, it won't do academic diversity any good if only one view of the world is encouraged – and just imagine the monotony of the obligatory chats that go with it. More than anything, a community with only global citizens would be very boring.

MARIT DE ROIJ studied History and Russian Studies in Leiden and is doing a follow-up master's degree at Oxford.

Voor ieder wat wils

Ook voor mannen: de Chippendales

De Chippendales komen naar Leiden: in de Stadsgehoorzaal gaan ze (grotendeels) uit de kleren op het podium. *Mare* sprak Chippendale Chris. 'Je moet je voorstellen dat het publiek naakt is.'

DOOR SUSAN WICHGERS Het werk van een Chippendale is niet niks. Ze zijn een groot deel van het jaar aan het reizen, ook veel 's nachts, en moeten altijd in vorm zijn. Ze sporten ongeveer anderhalf uur per dag. 'Geen dag is hetzelfde', vertelt Chris Mike (30) vanuit zijn hotelkamer in Duitsland. 'We reizen tien maanden per jaar, van Korea tot Europa.'

De meeste mannen uit de groep zijn goed

opgeleid, zegt hij. Mike heeft zelf een universiteitsgraad in business management. Toch vindt hij dit 'de leukste baan ooit'. 'Het voelt alsof we één grote familie zijn, heel speciaal. Het is een geweldige groep.'

Hij is nu sinds anderhalf jaar onderdeel van de groep. 'Ik maakte daarvoor freestyle video's waarin ik danste in de keuken. Dat klinkt misschien gek, maar ik had daar een linoleumvloer, en op sokken kun je dan soepel bewegen.'

Een vriend adviseerde hem om de video's op te sturen naar de Chippendales. Een paar maanden later werd hij uitgenodigd voor een auditie, en na goedkeuring van de groep mocht hij zich bij hen voegen.

Het bestaan van een Chip-

pendale staat of valt met fit en gezond zijn, anders houd je het optreden niet vol. 'Het hele team is fit. Onze leefstijl is fitness. De choreografie duurt twee uur, met een hele hoop verschillende acts.'

Sommige Chippendales hebben een speciaal talent, zoals zingen of een bepaald instrument bespelen. Mike zelf brengt 'een hoop persoonlijkheid naar het podium', zegt hij. Van zenuwen of onzekerheid heeft hij niet zo'n last. 'Ze zeggen altijd dat je het publiek naakt voor moet stellen, terwijl je in dit geval zelf naakt bent', lacht Mike. 'Alle voorbereiding die eraan voorafgaat zorgt eigenlijk al dat je niet meer zenuwachtig bent. Het is geweldig om te doen.'

Wat het publiek kan verwachten van die avond? Heel veel energie, zegt Mike. 'Misschien zie je iemand douchen, misschien komt er nog een bouwvakker voorbij. Voor iedere vrouw is er wat wils. Het is een sexy avond vol verleiding en veel interactie met het publiek. Het wordt een nacht die je nooit zal vergeten.'

Overigens zijn mannen ook gewoon welkom: 'De laatste jaren zien we steeds meer mannen in het publiek. Iedereen die graag een spannende avond wil beleven, mag komen kijken.'

Chippendales, About Last Night, Stadsgehoorzaal, maandag 10 december 2018, 20.15, vanaf €42,50

Academische Agenda

Prof.dr. J.W. McAllister zal op vrijdag 23 november een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geesteswetenschappen met als leeropdracht Wetenschapsfilosofie, in het bijzonder History and Philosophy of Science. De titel van de oratie is 'Moeite'. **Dhr. M.R. Roushan** hoopt op dinsdag 27 november om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Visualization of effector protein translocation from agrobacterium into host cells'. Promotor is prof.dr. P.J.J. Hooykaas. **Dhr. M.J. van Houwelingen** hoopt op dinsdag 27 november om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Measurement Numeracy Education for Prospective Elementary School Teachers'. Promotor is prof. dr. W.J. Heiser. **Dhr. M.J. Wilby** hoopt op dinsdag 27 november om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Painting with starlight: optical techniques for the high-contrast imaging of exoplanets'. Promotor is prof. dr. C.U. Keller. **Mw. Y.M. Welling** hoopt op dinsdag 27 no-

vember om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Spectroscopy of two-field inflation'. Promotor is prof. dr. A. Achucarro. **Dhr. H. Widjaja** hoopt op dinsdag 27 november om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Deconstructing a Biofuel Hype: The Stories of Jatropa Projects in South Sulawesi, Indonesia'. Promotor is prof. dr. G.A. Persoon. **Dhr. V. van Unen** hoopt op dinsdag 27 november om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Mucosal Immunology revisited through Mass Cytometry: From Biology to Bioinformatics and Back'. Promotor is prof. dr. F. Koning. **Mw. C.Y. Marin Mogollon** hoopt op woensdag 28 november om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'CRISPR/Cas9 genetic modification of Plasmodium falciparum and transgenic parasites in malaria vaccine research'. Promotor is prof. dr. M. Yazdanbakhsh. **Dhr. T.M. van der Pol** hoopt op woensdag 28 november om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van

het proefschrift is 'Criminal substance abusing adolescents and systemic treatment'. Promotoren zijn prof. dr. R.R.J.M. Vermeiren en prof.dr. V.M. Hendriks. **Dhr. Ö.F. Gürlesin** hoopt op woensdag 28 november om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Elite and Popular Religiosity among Dutch-Turkish Muslims in the Netherlands'. Promotor is prof.dr. A. de Jong. **Mw. N. Pelzer** hoopt op woensdag 28 november om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Monogenic models of migraine: from clinical phenotypes to pathophysiological mechanisms'. Promotoren zijn prof. dr. M.D. Ferrari en prof.dr. A.M.J.M. van den Maagdenberg. **Mw. J. Liu** hoopt op woensdag 28 november om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Cellular models for fundamental and applied biomedical research'. Promotor is prof.dr. M.J. Schali. **Dhr. L. Jacobse** hoopt op donderdag 29 november om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Platinum electrochemistry through a magnifying

glass'. Promotor is prof. dr. M.T.M. Koper. **Mw. H.K. Schraffenberger** hoopt op donderdag 29 november om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Arguably Augmented Reality, Relationships Between the Virtual and the Real'. Promotoren zijn prof. dr. F.J. Verbeek en prof.dr. S. Haring. **Mw. J.M. Kamp** hoopt op donderdag 29 november om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Crime, Gender and Social Control in Early Modern Frankfurt am Main'. Promotoren zijn prof.dr. M.P.C. van der Heijden en prof.dr. L.A.C.J. Lucassen. **Mw. S. Mahin Rad** hoopt op donderdag 29 november om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Role of Cardiac Biomarkers in Cognitive Impairment and Functional Decline'. Promotor is prof.dr. dr. G.J. Blauw. **Dhr. R.I.G. van den Heuvel** hoopt op donderdag 29 november om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Duidelijkheid van fiscale wetgeving'. Promotoren zijn prof.dr. A.O. Lubbers en prof.dr. H. Vording.

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 3havo. *Engels, 4havo. *Engels, brugklas anderstaligen. *Nederlands, 3havo. Nederlands, 2hbo,

onderzoeksverslagen maken. * Frans, Engels, brugklas mavo-havo. *Engels, 5vwo. *Nederlands, biologie, 2VSO, *wiskunde, Engels, brugklas, mavo-havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Voortgezet onderwijs: Engels, 3mavo. Onderwijswinkel Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekooen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

VSO geeft ze thuis een toekomst.

Dagelijks ondernemen honderden mensen een levensgevaarlijke tocht op zoek naar een betere toekomst. VSO geeft ze thuis een toekomst. Door ter plekke kennis te delen vinden ze daar, wat ze hier komen zoeken. VSO.nl/thuiseentoeekomst

Vooruitgang starten door kennis te delen.

Het Clubje

Vlnr: Ernst Boutkan, Mark Streeder en Thijs Langevoort. Foto Taco van der Eb

Column

De student

Soms is het verleidelijk om te denken, dat door alle tijden heen, op alle plaatsen, studenten in wezen hetzelfde zijn. De student lijkt een archetype, universeel als de universiteit waaraan zij studeren. Overal met hetzelfde bezig, overal dezelfde overwinningen en nederlagen.

Het geklaag over studenten klinkt ook al sinds er universiteiten bestaan. Aan het ouderlijk gezag ontkomen, zouden zij zich schuldig maken aan dronkenschap, een losbandig leven in bed en andere verdorvenheden. De luie donders die hun lessen laten versloffen hebben eigenlijk nooit ge-deugd.

Soms ben je haast genoodzaakt om te concluderen dat het waar is. Ook in Parijs, waar ik momenteel studeer, kwamen de uit de hele wereld toestroomde studenten mij aanvankelijk maar al te bekend voor. Italiaanse studenten die eerst nog zo aardig leken, maar je dan meenemen naar McDonald's. Feesten in de tuinen van het Louvre, waar lompe EDM alle sacrale schoonheid vernietigt. Heimwee naar Nederland was niet nodig.

Maar alles veranderde, toen ik kennismaakte met de menssoort, waarvoor de universiteit bedoeld is: de Parijse student. Ongeacht studierichting of achtergrond, de Parijse student is van een ongeëvenaarde klasse. Elke student kan meepraten over academische onderwerpen, want dat is hier normaal. Hier word je niet raar aangekeken, maar geprezen, als je iets verhevens zegt. Nut is hier geen criterium om een studie mee te beoordelen. Filosofie staat in het hoogste aanzien en iedereen kan zich in het debat mengen, want iedereen is *gevormd*.

In de bibliotheken, waar alleen maar boeken te vinden zijn, heerst een volmaakte stilte. Op de spaarzaam aanwezige laptops wordt slechts geschreven. Tijdens colleges ook, want powerpoints zijn er meestal niet, omdat de kunst van het oreren nog wordt beheerst.

Waar studenten in Nederland een vreemde taal gaan studeren omdat dat zo handig is voor op vakantie, doen studenten dat hier om toegang te krijgen tot nieuwe werelden. Het onuitroeibare *'awkward'* over alles wat de kleurloosheid van het alledaagse doorbreekt en om inspanning vraagt, het gejammer over de literatuurlijst en het eeuwige *'Moeten we dat weten voor het tentamen?'*; het bestaat niet in Parijs.

Waarom wordt het intellectuele leven hier zoveel nadrukkelijker geleefd? Mijn theorie is dat dat komt doordat de primaire verlangens in grotere mate bevredigd worden dan in de rest van de wereld. Seks, eten en drinken, kortom alles waar Fransen in uitblinken, die zaken zijn geregeld, dus blijft er ruimte over voor het andere.

Vooruit, de invloed van de *classes préparatoires* zal er ook zijn. Deze loodzware onderdompeling in beschaving is van een diepgang die zijn weerga niet kent. Eenmaal op de universiteit is het meeste werk al verricht. Slagveld of zegen, het voorbeeld is gesteld.

TIM HOFFMAN is student geneeskunde

'Europa verrijkt ons leven juist'

De Leidse afdeling van Volt

Ernst Boutkan (22, culturele antropologie): 'Wij zijn lid van Volt, een overkoepelende Europese partij. We hebben een partijplan dat voor elk land hetzelfde is en waarbij dus geen nationale belangen spelen. We hebben al leden in heel veel landen, waaronder Italië, Frankrijk en Duitsland.'

Thijs Langevoort (19, international relations and organisations): 'Maar ook in Bulgarije en Roemenië.'

Mark Streeder (25, Russisch): 'Ik ben nu twee maanden lid. De wereld wordt steeds kleiner, we moeten mondiaal denken. Bovendien moeten we een sterk blok vormen. Stel dat het ooit escaleert tussen Amerika en Rusland, dan zitten wij daar tussenin.'

Langevoort: 'Er zijn een heleboel problemen die grensoverschrijdend zijn, zoals klimaatverandering. Maar er zijn ook bedrijven als Facebook die in allerlei landen zitten. Daar kan je als land geen grip op krijgen, maar wel als je samenwerkt

met andere Europese landen.'

Boutkan: 'Volt is denk ik een reactie op het protectionistische denken, waarin mensen bang worden van de globaliseerde wereld.'

Langevoort: 'De partijen die daarop inspelen versterken die angsten nog eens. Zo twitterde Thierry Baudet bijvoorbeeld na de herdenking van de Eerste Wereldoorlog dat de echte destructie van Europa nog moet komen. Dat is natuurlijk helemaal niet zo. Wij willen juist een positief geluid geven. Mensen moeten niet meer denken dat Europa alleen maar dingen afpakt, maar dat het juist ook dingen toevoegt aan ons leven.'

Boutkan: 'We willen bijvoorbeeld het Erasmusprogramma uitbreiden. Als student antropologie kan ik alleen in het buitenland studeren in Oslo en Londen, want daar heeft de universiteit linkjes mee. Als ik ergens anders in Europa wil studeren, moet ik veel meer collegegeld betalen. Het is raar dat we dat soort din-

gen nog niet met elkaar geregeld hebben.'

Langevoort: 'We willen onder meer economische hervormingen, meer sociale gelijkheid en de klimaatverandering aanpakken.'

Boutkan: 'Wij kunnen als land wel stoppen met bossen kappen, maar omdat we nog steeds hout nodig hebben, wordt vervolgens de helft van het oerbos in Polen omgehakt. Het zijn allemaal tijdelijke oplossingen die geen structurele veranderingen teweegbrengen. Dat geldt niet alleen voor klimaatverandering, maar ook voor andere thema's. Nu schuiven allerlei landen met elkaar aan tafel, met allemaal hun eigen belang.'

Langevoort: 'Wilders benadrukt heel erg het nationaal belang. Hij zegt: "Als we het internationaal belang voorop zetten gaat dat ten koste van het nationaal belang." Wij denken dat het prima samen kan. Een hogesnelheidslijn naar Duitsland bijvoorbeeld kan voor beide

landen voordelig zijn als we daar samen voor betalen.'

Boutkan: 'We zijn nu in elk land bezig zoveel mogelijk stemmen te werven. In mei, bij de Europese parlementsverkiezingen, staan we op de kieslijst. In Nederland moeten we 25 duizend stemmen krijgen om een zetel te bemachtigen.'

Langevoort: 'We hebben nu zeventien leden in de regio Leiden, van studenten tot werkenden en gepensioneerden.'

Streeder: 'Zaterdag komen we in Leiden samen met alle Nederlandse afdelingen. We hebben duizend leden in heel Nederland, van Zwolle tot Nijmegen en van Maastricht tot Groningen.'

Boutkan: 'Om vier uur is er een borrel in café Leidse Lente. Iedereen is welkom om Volt te leren kennen en vragen te stellen. En iedereen kan lid worden. Het kost 2,16 euro per maand.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Bandirah

mijn GROTE PROBLEEM met dat hele ZWARTE Piet-gedoe is EIGENLIJK dat IK het niet Racistisch GENOEG vind.

